Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 94 (4535). | ШОАТТДИ, 7 август 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

ШЕРДЕ КХОМБЕРИЙ МУГIАРАШ

Шу совгIа ха ьлнай «Производства резервех дикагIа пайда эцарахи халкъа боахаме экономе режим чIоагIъярахи» дола КПСС Централни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо наха дIадовзийта. Цу юкъагIа республика предприятешка, колхозашка, совхозашка Iалаьмате дукха болх баьб резервех дикагIа пайда эцараи экономе режим чIоагIъярач. Массанахьа а оттаьяр рузкъан кхомбара, материалаш бедали хумрат а деш дIаахийтара йола хоадамболлаш йола планаш. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша цу балха шерра юкъеэзар болхлой, производстве хьалха латтараш, рационализатораш.

Уж планаш кийчъеча хана керттера теркам табахийтабар халкъа рузкъан кхомбара, цунна двагIача тайпара доал дара, балха хланахи техникахи бизза пайда эцара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, болх Iилман харда тIа вIаштIехьбаккхара.

КПСС Централни Комитето КПСС XXIV съезда яьча отчетни доклада тIа парте ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева аьннад: **«Боккхача воархIаме хул бедал, материалаш, доагар, электроэнерги кхояр, техника, станокий, оборудоване, тракторий, комбайний, автомашений, хьурмат дар. Iалаьмате дукха тайп-тайпара техника я вай мехка хIанз, хIаьта нагахь санна вай цунах эца ца ховш е бизза боацаш пайда ийбойя, гIулакх доацаш цун ха лоацйой, тIакха це дикка доккха зе ду халкъа хьашташта. Къаьст-къаьста хьайийцача хIара заводе а колхозе а экономе режимо бIаьш е эзараш сомаш лой, цхьабакъда, беррига халкъа боахам бIарчча хьайийцача дуккха миллионаш а кхы меттел миллиардаш а сомаш хургда цунах».**

Производства резервех пайда эцилга тоадари экономе режим чIоагIъяри лоацача ханаз йола кампани йоацилга кхета а деш цIенхаштта леладу из гIулакх дуккхача предприятеша, колхозаша, совхозаша.

Производства резервех пайда эцарен рузкъан кхомбарен Ерригсоюзни хьажаре хьинаре дакъа лаьцад Нохч-ГIалгIайчен дуккхача предприятеша. Масала, из хьажар долча хана «Красный молот» завода болхлоша, инженерно-технически балхаш дераша, специалисташа еннай ворхI бIаь совгIа предложени. Царех йиъ бIаь совгIа производствана юкъейихьай, хIаьта царех Iалаьмате боккха пайда а баьннаб.

Экономе режим чIоагIъяра тIехьа шерра къовсам боаржабаьб Грозненски химически комбинате а. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша цу гIулакха юкъеэзаб вийъ эзар гаргга саг. Комбината болхлоша, рационализатораша производствана юкъейихьай эзар совгIа предложени.

Грозненски аьшкабетона конструкцей завода коллективо укх шера кхояьй 40 эзар гаргга сома маьхэ тайп-тайпара материалаш, кхо бIаь тонн гаргга металл.

Юртбоахама продукце кхомбарай техникаш бизза пайда эцарай тIадерзадаь дуккха гIулакхаш чакхдоах Шелковской, Наурски, кхыча районий колхозашкеи совхозашкеи.

Цхьабаккхда, хIана а ала йиш яц производства резервех пайда эцарен экономе режим чIоагIъярен ерригача торонех вай республика бизза пайда эц аьнна.

Из болх къаьстта во лелабу гIишлошъеча организацеша. Цига хIанз а дукха йоаю балха ха, кирпишк, херх хьекха материалаш, маркхал, бетон. Дуккхача моттигашка шоалагIа пайда эцац бедалах, производства отходех. ДуккхагIча даькъе из доагIа машенашъеча предприятешта.

ЦIенхаштта тоабе безаш ба мехкдаьттахойи бурувдеттарийи болх а. ЛерттIа доал ца дар бахьан вайцига кIезига доадац мехкдаьтта, мехкдаьтта продукташ. Авареш еш дукха балха ха а материалаш а зехьа йоаю бурувдеттараша. Масала, укх шера яь авареш дIайоахаш шовзткъа эзар гаргга сахьат доадаьд вай бурувдеттараша, из бахьан долаш массехк эзар метр бурув ца тохаш дисад.

Рузкъан кхомбарен техниках бизза пайда эцарен деша лерттIа йоакхо яц Наьсарен, МалгIабика, хIаьта иштта лоаман районий боахамий кулгалхоша, юртбоахама специалисташа.

Материалаш, бедал, электроэнерги кхояра а хьурмат деш уж дIаахийтара а лерттIа йоакхо яц моттигерчеи кхачани промышленноста, «Консервплодоовощ» объединене предприятешка, кхычахьа. Цо хьахьокх **дерригача кхоачамех пайда эцар, экономе режим чIоагIъяр, доал ца дарца, хьурмат ца дарца къовсам лоаттабар советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацеша денна чакхдаха дезача гIуланхий лоархIамерча лостамех цаI хилар массане а кхетадеш ца хилар.**

ДIахо иштта хила йиш яц гIулакх. ХIара предприяте, колхозе, совхозе, учреждене даим терко е еза экономе режим чIоагIъяра, цу хьакъехьа оттаяь планаш шеко йоацпаш кхоачашъяра. Цу балха шерра юкъеоза беза производства, новатораш, инженерно-технически болхлой еррига коллектив. Лехачоа дIа мел хьежача корайоагIаргья керда резерваш, хIаман кхомбара наькъаш. Керттердар да цу гIулакха наьха уйла тIаерзаяр, моллагIа керда инициатива, дика гIулакх хьаллацар, из массанена дIадовзийтар. Цунца цхьана цIенхаштта къовсам лоаттабе беза хIаман хьурмат ца дераща, во доал дераша, дисциплина телхаераща.

Экономе режим чIоагIъяра а рузкъан кхомбара а боккха лоархIам болаш да халкъа тIахьожама комитетий, постай, группай болх кхетамца вIаштIехьбаккхар. ХIанз ялат чуэцаш латтача а кхашкара балхаш сихденнача а хана къаьстта чIоагIа оарцагIбовла беза халкъа тIахьожамхой ялати доакъари лорадара.

ХIара предприяте, колхоза, совхоза кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша даим дага кхаба деза ийслагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъелга, производства эффективность лакхъелга дуккхагIча даькъе кхомберий мугIараш шердарах тийша долга.



Профессора, физико-математически Iилмай доктора В. А. Зверева хьалхле а лелаеш Горьковски Iилма-тохкама института Iилмахоша хьаяьй стереофозический объемнии оаз йоага керда теоретически принципаш. Цу выводий ларда тIа НИРФИ керттерча инженераша В. Кротова, Л. Жестянникова, В. Чаплыгина хьаяьй объемнии оаз йоагIа оригинальни установка. Цун новкъосталца йиш хул моллагIча радиопередача, грамзаписа е магнитофильма йоагIача оаза «объемноста» эффект йовза.

НИРФИ хьаяь объемнии оаз йоагIа установка дIахьоккхаш хилар 7 Ерригсоюзни акустически конференцена юкъе дакъа лоацаш хиннарашка, мехка дуккхача институтий Iилмахошка, дика мах а бир цун.

СУРТА ТIА: Iилма-тохкама радиофизически института сотрудникаш (аьрдехьара аьттехьа) Л. Жестянников, В. Кротов (Iохайна вагIа), В. Зверев объемнии оаз йоагIа установка болх бе оттаеш боахк.

Ю. БЕЛОЗЕРЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОТТАГIАЛ ТIЕХЬ ВIАШАГIКХЕТАР

5 августе Советски Союза Коммунистически парте Централни Комитета Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный вIашагIкхийтар Советски Союзе салоIаш волча Германе Социалистически Едини парте Централни Комитета хьалхарча секретарaца Э. Хонеккерaца.

Безаме, новкъосташха хиннача беседе Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, Э. Хонеккера вIаши хоамаш дир КПСС XXIV съездеи СЕПГ VIII съездеи решенеш кхоачашъелга практически мишта лел хойташ, шоашта хетараш дийцар КПСС-ан СЕПГ-анеи. СССР-а а ГДР-а а юкъе цхьана леладу гIулакхаш дIахо эргадоахаш тоадарен кIоаргдарен хьакъехьа. Дикка уйла тIаяхийтар иштта дунен халкъашта юкъерча преблемашта а.

Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, Э. Хонеккера хьакхайкадир, социалистически содружества мехкий чIоагIлуш латта цхьоагIо хьа а хьокхаш, вежарашха долча мехкий кулгалду деятелаш доттагIал тIехь Крыме вIашагIкхетарца дувзаденна шоаш раьза хилар.

Беседа йолча хана цIаькха а бакъдир дийцача дерригача дешаех шинна а оагIонна хетараш бокъонца цхьаттара хилар.

ГIишлошъераштa хьожаяь СССР Министрий Совета премеш

ГIишлошъяра дешашта йолча СССР Министрий Совета Пачхьалкхен комитето, Iилмаи техникаи дешашта йолча СССР Министрий Совета Пачхьалкхен комитето, Еррига союзни Профессиональни Союзий Централни Совето эггара дикагIа проекташ оттаярахи цу проектaшка хьежа кIирсаш хьалдарахи 1971 шерара СССР Министрий Совета премеш хьожаяь. Премеш оттаяь КПСС ЦК ай СССР Министрий Советеи соцамагIа.

Преми хьожайьча балхий перечень кепатохаш я «Строительни газета» тIа.

(ТАСС).

«КОСМОС-432» — СИГАЛА

1971 шера 5 августе Советски Союзе сигалъехийтай «Космос-432» яха аргIанара Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаьяча аппаратура болх боарамагIа бу. IочуухаIча информацена обработка еш я координационно-вычислительни центр.

(ТАСС).

ДОТТАГIАЛ ЧIОАГIЛУРГДА

КПСС XXIV исторически съездо Советски пачхьалкхен лоархIамегIарча декхарех цаI лаьрхIад социалистически мехкий цхьоагIо дIахо чIоагIъяра, царна юкъера айхха политически, экономически, культурни бувзамаш дегIадоаладара, социализма мехкий вежарашха бола дезал марксизма-ленинизма идеяй, пролетарски интернационализма принципий, халкъий доттагIален вошален идеологе ларда тIа кхы а чIоагIлагIа кхотабара ма могга новкъостал делга.

Ховш ма дарра, цу гIулакха лаьрхIа да вIаши вошал тессача социалистически содружества пачхьалкхений городий, областий, краяй системе массе оагIорахьара доттагIал тIехь леладу гIулакхаш оттадара хьакъехьа социалистически мехкий коммунистически болхлойи партеша цхьана барт вIаштIехьбаккхар а.

Цо духовно дIаьхий ду социалистически мехкаш, кхы а къьагагIеи чулоацам дикагIа болаш хулийт цар культурни вахар. Машарца, доттагIалца, иразаца, цхьана гIулакхаш леладарцеи вIаший дагардараш кхетадарцеи безам хиларо шоайла хьерчийт социализма мехкий дерригa халкъаш, миччахьа вахаш вале а, хIара къахьегамхочоа дагадоахкараш чулоац.

Масала, дукха къамаш дахача вай республикерча къахьегамхоша кIоаргга а тIа-тIа дуккагIа а теркам тIабохийт вежарашха долча венгерски халкъа вахара, чIоагIа гIад а бахе гIаэц Венгерски Халкъа Республике социализм хьалъсча доахача толамех бола хIара хоам. Шоай аргIанна, вежарашха йолча Венгре, белгIала аьлча, Комарома областерча къахьегамхоша а чIоагIа теркалъю шийтворчески низех тоалуш латта ордеи лелаю Нохч-ГIалгIайче. Дегай уйлаш иштта дегIала югаргйола гIулакхаш шерагIа леладар — Советски Союзеи Венгерски Халкъа Республикаи халкъашта юкъе цхьана леладу гIулакхаш а дIахо чIоагIлургхиларах бола тешам.

Комарома областерча къахьегамхошта ловр кхоачаш а деш, цигарча общественни организацеша дийхар Нохч-ГIалгIай АССР-ана айхагIа контакташ оттаелга. Шоайла раьза а хинна вIаштIехьдаккхарах соцадаьд советско-венгерски доттагIал дIахо чIоагIдарагIо дергдолаш йола гаргало Нохч-ГIалгIайченнеи Комаром областаи юкъе тасса.

Гаргало тессача оагIоний общественни организацешта юкъе доттагIал тIехь дIа-юха каьхаташ кхахьийта доладир. ХIаьта июле венгерски доттагIаша хьехарах яха Нохч-ГIалгIай АССР делегаци Венгре хилар.

Вай делегацеца вар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат М. А. Дорохов, КПСС Шаьла райкома хьалхара секретарь, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат А. Ч. Осмаев. Сийлахь-боккха Даьймехка тIом болча шерашка Венгри мукъайоаккхаш баьча тIем тIа дакъа лоацаш хинна Социалистически Къахьегама Турпал И. В. Пугачев, «Экажевский» совхоза механизированни звеной хьалха латта звеньевой Б. Л. Итазов.

Венгре столице Будапештеи Татабанья яха город-центр йолча Комарома областеи яьккхача хана вай делегаце членашта шоашта бIаргадайнача дуккхача хIамашкара тийшар советскии венгерскии халкъий дохаргдоаначa вошала башха-дика идеяш чIоагIа дегIаухаш хиларах.

Мехкдаьтта чакхдоахачеи глиноземнии заводашка, оптика предприяте, Венгре доазонел гаьнна арахьа йовзаш йолча «Баболна» яхача кооперативе, музеяшка, паркашка, областерча кхыча белгалъяьннача моттигашка хилар делегаци. ХIаьта массе метте чIоагIа гIадбаха тIаийора из венгерски доттагIаш.

Укх гаргарча хана Комарома областа делегаци доттагIала визийтаца Нохч-ГIалгIашкахьа йоагIаргья. Нохч-ГIалгIайченои Комарома областои тессача гаргалоно аьттув боаккхаргба советско-венгерски доттагIал чIоагIдара, вай халкъий истори, экономика, культура, быт, вахар довзара, социализми коммунизми хьалъяра тайп-тайпарча сферашка опыт дIахьа эцара.

Х**Iара фермана — 1,5—2 шера тоъал доакъар**

ПАРТИЙНИ ГРУППА ДОАЛ А ДЕШ

ДIанхача шерашка «40 лет Октября» колхозе йол, гIад, силос кIезига кийчйора, цудухьа керда буц хьатIаялдалца тоъацар доаханна доакъар. Масала, гIожа доакъар кийчдара план соахк 60 процент мара кхоачашъяннзар, цу даькъе йол кийчъяра — 47 процент.

Цу хьакъехьа чIоагIа къамаьл хилар укх шера март бетта цхьана яьча «40 лет Октябра» колхоза парткомеи правленеи шеррача заседане. Цига хьагучадаьхар доахан доакъарца во Iалашдара дерригa бахьанаш. Йиъа а комплексни бригада яр хьалха йол, гIад, силос кийчъеш. Керттера шоай кхы гIулакхаш долаш йолча цар, цхьанне шоллагIчоа дIатIа а тетташ, юххера а, доакъар тоъал ца кийчдеш дутар, цу гIулакха хьожабаь дуккха нахи техникеи хиннаяле а. Цу заседане лаьрхIар духхьал доакъар кийчдергдола бригада вIашагIйолла. Цунна кулгалде оттавир опыт йола юртара къахьегамхо Осмаев Камил. Вевригаш а бригадана юкъевахараш 38 саг вар. Доакъараш кийчдерашка дIаелар чархаш тIара 19 трактор, цу даькъе 3 стогометатель, хIаьта иштта 2 погрузчик, 12 лафет.

Кхы цхьаькха а лоархIаме решени тIаийцар цу хана парткомо. Доакъараш кийчдеча бригада балха кулгалде коммунисташ бахийта лаьрхIар по. ХIаьта парте боацача колхозхошта, цар гIулакхашта коммунисташа еш йола влияни чIоагIагIа хилийтар духьа парткомо партийни группа вIашагIъеллар доакъар кийчдеча бригаде. Партийни группана кулгалде оттавир колхоза председатела заместитель Дуруев Хункурпаша. Из партгруппоргалла харжар геттара нийса да. Общественни хьайбаш боахамерча гIулакхашта хьалхара бехктохаме ма вий Хункурпаша.

Доакъар кийчдеча бригада партийни группа ший болх миштa дIаболабир? Эггара хьалха собрани а, я цига дийцар болх дика вIаштIехьа а баьккхадоакъар кийчдара фу де деза яха дош. Собране бар бригада беррига членаш. Цига къамаьлаш дир дуккхача коммуаисташа а, парте боацараша а. Цигга къостадир техника тIачIоагIъярах дола дош. Дуккха а геттара нийса а дийцар бригада декхар шиъ ханнахьа йол хьаккхарах лаьтта ца Iеш, дIаюв баьцаш дика хьувеъяра новкъостал дарах, люцерна, суданка лораяра деша йоакхо ярах а латташ хилар.

Цудухьа опытни поливальщик коммунист Синиев Карс ше хингнав дIайийнача люцерненеи суданкенеи хий дехкача колхозхоша шоай декхараш цIена кхоачашдой хьожаш. Дуккхача шерашта лаьрхIа дIаювча баьцашта ший ханнахьа хий диллар, цудухьа дика дегIаера буц.

Объездчикалла болх беш ва доакъар кийчдеча бригадера коммунист Эсханов Хасмохьмад. Из дийнахь а буc а хьийжав хьайбаша люцернеи суданкея йоа йой.

ДIайийна баьцаш хьакха йолае йиш йола ха хьатIаэттача партийни группeрча коммунисташа цIаькха а собрани йир доакъар кийчдеча бригадера беррига парте боаца колхозхой а тIабоалабаь. Цига ма дарра дийцар сихагIа буц фу дича хьокхаргья а аргIаш миштa дергда а. Механизатораша, колхозхоша социалистически декхараш тIаийцар, шойла яхье баьлар.

Доакъар кийчдеча бригадерча коммунисташа хозача дешаца а тIехдика шоаш къахьегарца а айзар беррига колхозхой хьинар.

Доакъараш кийчдара гIулакх хувцаш собрани йир партийни группа болх сихбеннача хана а. Болотханов Жалуи Исмаилов ЛомIальеи керте латтача аргIаш дерий звеньяй социалистически яхьах лаьца чIоагIа къамаьлаш дир собране.

Цхьабакъда, балха дика опыт вIашагIтеха Iанзар партийни группа собране. Коммунисташа а парте боацача новкъосташа а чIоагIа раьза а боацаш дийцар стогометатела тIа болх беш вола Аюбов Абукар цхьаннегара а мукъа а боацаш шин дийнахь балха ара ца воалаш леларах дола дош. Из гIулакх цо дар бахьан долаш новкъосташа чIогIа бехк бир цунна. ТIаккха, собрани чакхйоалаш ше къамаьл деча хана цо аьлар, новкъосташта хьалхашка чIоагIа аьхь хет шийна, дош делар, из тайпа хар цахьара хIама кхы ца де а шиннена хьалхар болх бе а. Ше денна дош доходанзар механизатора.

Цхьабакъдар Джандаралиев Хьамзатаца кхы а лирагIа дийцар собране. Доакъар кийчдеча бригада членаша цхьанне санна массане хьакхайкадир, Хьамзат санна балхах дош ца хеташ вола, тешаме воаца болхло шоашта юкъе тарлург ца хилар. Цул тIехьагIа бригадира нов. К. Осмаева, къахьегама дисциплина хаддаза телхаярах, Х. Джандаралиев балхара эккха а ваь, цун тракторйол йоттарг тешамечунга дIаелар — Гириханов Махьмадага. ХIаьта Махьмад дийнахьгара норма цаь ахи кхоачашъе ваьлар.

Доакъар кийчдеча бригадерча дикагIболча къахьегамхоех яздора Бескиева Iабидата каст-каста арайоахаш хиннача «Къахьегама листокаш» тIа, «Молнеш» тIа.

Партийни группа хаддаза колхозхошта юкъе баьча организаторски агитационно-массови балхо «40 лет Октября» колхоза доакъар кийчдеча бригадага йиш хилийтай дIайийна баьцаш цкъара хьаккхарах 1400 тонн йол яккха а цунах аргIаш де а, планагIа лаьрхIар 900 тонн хиннача. Цул совгIа аргIаш даьд 800 тонн чах. Цу тайппара, хIанале а 1700 тонна гIожа доакъараш кийчдаьд колхозе, план кхоачашъяра 200 тонн мара эшац царна.

ХIана шоалагIа хьакха йолаьй колхозе 450 гектара тIа дIайийна люцерна. Уж кхы а бIаьш тенназ аьла я. Цул совгIа, укх деннoшка сенаж, силос лаьттах болла кийчлуш я доакъар Iалашду бригада.

Партийни группа долла хIама дергда колхозе, КПСС XXIV съезда решенеша из дIадеххача тайпара, ийслагIча пятилетка хьалхарча шеррехье а доакъарий база чIоагIъяра. Юртарча къахьегамхоша дика кхетаду, колхозе доаханна тайп-тайпара доакъараш дукхагIа ме хул, цо дулх, шура, кхыйола хьайбай продукци дукхагIа йоахаргйолга.

Н. АСТАХОВ,
«Красное знамя» яхача Гудермесски городской газета редактора заместитель.

СУРТА ТIА: коммунистащеи колхозхощеи беседа еш ва Гудермесски района «40 лет Октября» колхоза доакъар кийчдеча бригада парторгрупорг Дуруев Хункурпашеи (аьттехьара шоллагIвар) — бригадир Осмаев Камили (аьттехьара кхоалагIвар).

Автора сурт.



ДИКА ХИЛИЙТА БАЬЦА ХЬОАР

Витаминни хьоар кийчду техника йолча дерригача боахамашка дика кхетаду цу маьхерча витаминни концентратех мел пайда боал, из мел эшаш доакъар да. Цхьабакъда, цхьадолча боахамашка, шоай техниках бизза пайда эцац, болх ца байташ лоаттаю. Цул совгIа хьоар кийчдара технологи телхаю.

Цудухьа из дукха пайдане хилац. Из бахьан долаш хьоар эшачул кIезигагIа кийчду, хIаьта кийчдаьча хьоара дикал а лоха хул.

Гудермесски района кхаь боахамашка — «Степной», «Дружба», «Гудермесский» совхозашка кийчдаьча 290 тонн витаминни хьоара дикал теххар укх деношка. Яьча анализо хьахьеккхар кийчдаь хьоар цхьанна а сортах доацилга. МалагIа витаминни доакъар да из?

Ийтта тонн хьоара анализ йир Грозненски района сомий-баьцадаарий № 3 йолча совхозе а. Из а дерригa цхьанна сортаца лархIа йиш йоацаш дар. Хеталора совхоза директора нов. Хапарауле из гIулакх иштта дутаргдац, болх тоабергба аьнна. Цхьабакъда цу гIулакха сагота хиланзар совхоза кулгалхой, агрегаташа кийчду хьоар хьалха санна во ла. Из иштта долга гучадаьлар агрохимлабораторе болхлошта кхы а 23 тонн баьца хьоара анализ яьчул тIехьагIа.

Доакъара база чIоагIъяра иштта лоаттабу къовсам?

Цу хьакъехьа кхы а дукха масалаш доаладе йиш я. Дукха пайда баргбий «Шалинский» совхозе цхьаккхача сортагIа доацаш кийчдаьча витаминни хьоарах?

Из маьхера доакъар дика Iалашдара хьокхам телаш дукха боахамаш да вай республике. Дуккхача доакъар Iалашдераша хьахьокх витаминни хьоар мишта Iалашде деза, цар кхетаду керттера теркам хьоар дика хилийтара тIабахийта безилга. Хьаэцаргья вай Шелковской района Ленина цIерагIара колхоз. Укхаза агрохимлабораторе болхлой бахкарга хьежаш, шоаш дIахьу доакъар анализ е. Цу колхоза 12 тонн витаминни хьоар миштад хьежар лабораторе болхлой. ГучадаьIар из дерригa а цхьоалагIча классагIа долга. Во бац из хьокхам, дале а колхозхошта цох тоъам хетанзар. Цар лаьрхIар витаминни хьоар тIехьдика хилийта, хIаьта шоаш лаьрхIар кхоачаш а дир. Цул тIехьагIа 55 тонн хьоара анализ йича гучадаьлар из дерригa дикал тIехдика йолаш долга.

Цу масало хьахьокх Ленина цIерагIча колхозе доакъар дика хилийтара чIоагга теркам тIабохийташ хилар.

Иштта дика къахьег Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза доакъар Iалашдераша а. Агрохимлабораторе анализ йича 59 тонн витаминни хьоарах 50 тонн дика а тIехьдика йолаш хилар.

Еррига республике лаьрхIача 2725 тонн хьоара анализ яьй. Цу дерригенегIа — 28 процент тIехьдикеи цхьоалагIча сортахи да, хIаьта цхьанна а сортах доацаш 31 процент да.

ВИТАМИННИ ХЬОАРА ДИКАЛА ЙОЛА СВОДКА
(ЦхьоалагIа август тIаккхоачаш)

	тIехдика	I-гIа сорт	2-гIа сорт	Цхьаккхача сортагIа воацаш
АЧХОЙ-МАРТАНА р-н				
«Самашкинский» с-з	85		15	
«Лермонтовский» с-з				100
ГРОЗНЕНСКИ р-н				
Гикаловски ОПХ		62		27
«Атагинский» с-з	60	15,5	11,3	13,7
«№ 1 йола шури» с-з	18		45	37
«№ 2 йола баьцадаарий шурий» с-з		5	54	41
«Грозненски шурий» с-з	8	13		49
1-гIча Мая цIерагIара к-з	12	48	40	
Ленина цIерагIара к-з			70	30
«Горячеисточненский» с-з			67	33
«№ 3 йола сомий-баьцадаарий» с-з				100
ГУДЕРМЕССКИ р-н				
«Гудермесский» с-з				100
«Степной» с-з				100
«Дружба» с-з				100
НАУРСКИ р-н				
«Красное знамя» к-з	8		92	
Ленина цIерагIара к-з			20	80
«Терский» с-з		5	7	88
«Россия» к-з			45	55
СУНЖЕНСКИ р-н				
Кирова цIерагIара к-з	3	23	46	28
«Путь к коммунизму» к-з		10	50	40
XIX парте съезда цIерагIара к-з	16	31	53	
ШЕЛКОВСКОЙ р-н				
«Путь к коммунизму» к-з	10		90	
Ленина цIерагIара к-з	82	18		
«Коминтерн» к-з			93	7
«Красный пахарь» к-з			93	7
УРУС-МАРТАНА р-н				
«Горец» с-з			100	
«Красноармейский» с-з		71	3	26
ШАЛИНСКИ р-н				
«Шалинский» с-з				100

ЛАКХЛУШ БОАГIА СОВЕТИЙ ЛОАРХIАМ

Юрташкарча Советашта эттара бехктокхамегIа йола ха я хIанзаръяр. ХIара денна шортта да цар де дезараш. Депутаташ бIаргаго йиш я ялат чуэцача, хьайбашта доакъар Iалашдеча, бьцадаараши соми чуэцача, иштта кхыдола балхаш деча.

Депутаташа хьокхаме болх бу, харжархошца бувзам лоаттабу, кийслуш дола кхоачамбоацараш дIадахара цар низаш тIадерзаду. Районе дукха ба шоай декхар дизза кхоачашдеш бола депутаташ. Царех ба «Путь к коммунизму» колхоза комплексни бригада бригадир Н. Д. Токарев, трактористка В. Д. Белоненко, Ленина орден лелаю доярка В. И. Белан, кхыбараш.

Укх шера «дIахо йодача хана къахьегамхой депутатий районнии городийи Советий болх тоабара де дезарех» яхача КПСС ЦК соцам арабаьлча гIоне дукха даьд Шелковской районни Совета исполкомо юртбоахама кулгалдара болх тоабара, юртбоахам дегIабоалабара дешаш дувцача а къесталеча а депутатий денал а, хьинар а айдара. Цудухьа лакхбеннаб цар лоархIам къахьегамхошта юкъе а. Укх кхойтталагIча созывах районни Совета депутаталла хержачд 75 сагах 36 юртбоахаме къахьегаш ва. Цо хьахьокх укхаза юртбоахама дешай къаьстта йоакхо еш хилар. Юртбоахама кулгалдара болх райсоветa исполкомо керттерча даькъе юртбоахама массазарча комиссе новкъосталца чакхбоах. Комиссена юкъе боагIа нах юртбоахаме дукхача хана дена къахьега, районе цIи хеза опыт йола производстве хьалха латтараш, специалисташ, боахамий кулгалхой ба. Уж ба, масала, депутаташ «Красный пахарь» колхоза председатель А. В. Билетов, Социалистически Къахьегама Турпал, «Коминтерн» колхоза председатель В. Г. Табацкова, «Червленский» колхоза вокххагIа вола жа Iу Э. З. Закаев, кхыбараш. Шоашта тIадилла общественни декхар а шоай болх цар бизза кхоачашбарах харжархоша цар сий ду, царех бола наьха тешам чIоагIлу.

Юртбоахама массазара комисси я керттерча даькъе районни Совета сессе, исполкома заседане дувца дешаш кийчлер а уттадер а. Масала, цун инициативах районни Совета сессеи заседанеи укх тайпара дешаш дийцад: «Ялат ханнахьеи дикеи чуэцара де дезарех», «Доакъар Iалашдара районе латтача гIулакххех», «Красный пахарь», Менжинске цIерагIча колхозашка юртбоахама культурашта гIулакх мишта ду», дукха кхыдараш. Юртбоахам дегIабоалабара дешаш дувца уттадарал совгIа массазарча комиссе пахаддаш тIахьожам лоаттабу райисполкома решенеш кхоачашъяра. Уж кхоачаш ца ю боахамий кулгалхой бехктокхаме оз.

Иштта депутатий активах, массазарча комиссех, самодеятельни организацех ког гIортолга а еш районни Совета исполкомо баьча балхах дика беркат даьннад. Укх шера ялх бетта паччахьалкхенга дулх дохкара план 121 процент, шура—113 процент, фуаш—165 процент, тха—123 процент кхоачашйир районо. ХIаьта укх шера санна дукха доакъар, къаьстта сенаж цIаккха Iалашъяьяц районa боахамаша. ХIанале 2370 тонн сенаж кийчъяьй, витаминни хьоар 1102 тонн, шера план 54900 тонн йолаш хIанале 5416 тонн моша доакъар Iалашдаьд районе. Иштта дика толамаш даьхад ялат кхедераша а. Укх шера 25 июле яьлар района колхозаш деррига ялат чуийца. Районе юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 21,9 центнер кIа чуийцат. Еррига района лаьрхIача 31 эзар тонн аьрлад из. Цаккха изал ялат даьннадац цана шоай кхашкара. Дика да хьокхамаш Къахьегама Цеча байракха орден лелаеча «Путь к коммунизму» колхоза (председатель райсовета депутат Н. П. Травин). Гектара тIара 26 центнер кIа чуденад цар. Иштта дика хьийкъад ялат «Красный пахарь» колхозе а (колхоза председатель райсовета депутат А. В. Билетов).

«Путь к коммунизму» колхоза агроном ва райсовета депутат Николай Сергеевич Буйнный. Коммунист, депутат ше хиларах тарра Николай Сергеевича дог лазаш леладу цига доал де колхоза хьаденна лаьтта. Кхашка агротехника дIалеххача тайпара гIулакх лоаттадайт цо, эрий далача лаьттаех пайда эцара гIулакхаш нийса леладу. Чакхъяннача пятилетках 485 гектар хьалха пайда ца эцаш хинна лаьтта севооборота юкъе доалладаьд цар. 1971 шера Iай ялатий хьувкъам лакхбара 19 эзар тонн органически минеральнии удобренеш схкай кхашка, хий деxкача лаьтташка чудоллийташ кхоачамболаш хий дехк. Из бахьан долаш хIара гектара тIара 25,5 центнер кIаи, 27 центнер мукхи чуэца аьттув баьлар боахама механизаторий. Пачхьалкхено дика мах баьб дукхача шерашка иштта цо хьийгача къих. Пятилетка дика чакхъяьккхарах соакх Къахьегама Цеча байракха орден елар нов. Бузиннена.

Иштта района говзагIа болча хьайбаш леладерех ва «Червленский» колхоза жа Iу райсовета депутат Закаев Имали. Ший къахьегам Iилман ларда тIа цо вIаштIехьбаккхар бахьан долаш даим планови заданеш тIехкхоачашъеш хьавоагIа из. ХIара 100 жийна тIехьа 141 Iаьхар кхебу цун бригада. «Района дикагIа вола жаIу» яха цIи еннай цунна. Ший балха опыт кердадар, говзал камаьрша дIалу Имале къонача жа Iушта.

Чакхъяьннача пятилетка итогех «Октябрьски революце орден» еннай «Путь к коммунизму» колхоза коа тIара оалхазараш леладечоа, райсовета депутата Кравченко Марияна. ХIаьта укх шера кхы а дикагIа къахьег Марияс. Ах шера итогех района сийлен Доска тIа дIаяздаьй Кравченко. Шера социалистически декхараш 135 фуъ долча метте хIанале хIара яххача котама тIехьара 125 фуъ дIаденна яьннай из.

Депутатий гIулакххех, цар толамех кхы дукха а дувца йиш я. Депутаташа даим къовсам лоаттабу продукцега дIалодар лохдара, юртбоахама механизаци яра, кхай тIа боахкача къахьегамхой культурно - бытови хьашташ дерттIа кхоачашдара. ХIаьта цу хьакъехьа царна дукха карагI а доал. Укх шера июнь бетта Менжинске цIерагIча колхозе йол хьакхараш дIахо цунна обработка яран сихлуш бацар. Депутаташа ханнахьа зийра из кхоачамбоацар, цул тIехьагIа оарц а даьккхар. Юртбоахама комиссе сигналах райисполкомо автотранспорти цига эша болхлойи гул а бь йоаш латта йол кIалхаръяьккха бахийтар. ДIадахача шера хьайбай боахаме балха халача процессашта комплексни механизаци е соцам баьбар, укх шера из соцам районе кхоачаш мишта бу хьежар юртбоахама комиссеш. Хьежача гучадаьлар райисполкома соцам кхоачашбара тIадерзадаь леладу гIулакхаш ледара чакхдоахилга. Из болх тесса бита хиннабар «Сельхозтехника» объединене районни отделене а. Колхозий торонаш белгал а я хIара боахаме фермашта монтаж ергйолеи механизмашта гIулакх дергдолеи массазара звенош вIашагIтоха могадир комиссе. Цун рекомендацеш мога а я тIанйпай колхозаша. ХIанз уж звенош вIашагIтеха болх беш я Менжинске, Ленина цIерагIча, «Красный пахарь» колхозашка. Фермашка доаханна лаьрхIа автопоилкаш оттаяьй звенош. хIанз доахан чулатта помещенеш цIенъю транспортераш вIаштIехьяьхай.

Ийслагiча пятилетка хьалхарча шера Iалаьмате лоархIаме декхараш тIанйпад района къахьегамхоша. Уж цар кхоачашделга районни Совета исполкома балхах депутатий деналах, хьинарех тийша да. Цудухьа деррига де деза райсовета исполкомо КПСС XXIV съезда решенеша дIадеххача тайпара юртбоахама продукци алсамъяьккхара, депутаташта юкъера организационни кхетамеи болх чIоагIбара, денал айдара.

С. ШАДИЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета оргинструкторски отдела инструктор.

ХIАНЗЗЕ А КИЙЧДЕ ДIАДУВРГДОЛА ФУ

Цайха ха латт хIанз вай республике. Юртбоахама къахьегамхоша деррига низ дIалу хьийкъа ялат дола ца деш а лоацача хана а чуэцарах кердача пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенга из дохкара план толамца кхоачашъяраи.

Ка бола ялаташ чуийца боалаш латт республика юртбоахама къахьегамхой. Дика хьувкъадаьд уж Сунженски района боахамаша. Районе хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 25,2 центнер ялат чудеилад цар. Царел дукха тIехьбисабац Гудермесски района кхаш леладераш. ХIара гектара тIара цар чуийцa ялат 24,8 центнер да. ХIаьта Надтеречни района къахьегамхошта 24.3 центнер яьннай гектара тIера, Наурски районе — 22.8 центнер.

Юртбоахама культурай лакха хьувкъам кхебара керттерча даькъе хила дезар лакха кондици йола фу да. Цунна тешал ду укх факто. Масала, вай лакхе йийцача районашка дIадахача шера гурахь дIадийна фу деррига а цхьоалагIча класса кондици йолаш дар.

ХIаьта хIанз КПСС XXIV съездо кердача пятилетке юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка лакхa декхараш оттадаьча хана кхы а лакхъе еза дIадувча фун дикал.

Цудухьа республика хьалхалаттача боахамий къахьегамхой укх шера а бицлац тIадоагIача шерарча хьувкъама тешаме лард йолла. ХIанз ялат чуэццаше гурахь дувргдолча ялата фу кийчдеш ба уж. Дика вIаштIехьбаккхаб гурахь дув фу кийчдара боли Шелковской района «Путь к коммунизму» колхозе, Ачхой-Мартана района «Самашкинский», Наурский района «Терский» совхозашка. Цу боахамашка дукха хIам ца эшаш гурахь дув деррига фу цхьоалагIча класса кондицега дIакхоачадаьд.

Цунца цхьан, еррига республика хьайийцача геттара во латт гурахь дув фу кийчдара гIулакх. Иштта, цхьоалагIча августе республика еррига хьайийцача планагIа кийде дезача гурахь дувча фух 20 процент мара дацар Iалашдаь. Цунах 9.7 процент цхьоалагIча класса дар.

Гурахь дув фу кийчдара къаьстта тIехьбусаш ба Грозненски, МалгIабика, Наьсарен, Сунженски, Шаьла районий колхозашкареи совхозашкареи къахьегамхой. Цу районашка кондиционни фу е вIалла дац е эшачох 7—17 процент мара дац. Из а шоллагIча е кхоалагIча классагIа да. БIаьсти дув фу кийчдеш дац хIанз а.

Геттара доккха кхоачамбоацар да, цхьацйолча районашка гурахь дув фу кондиционни деце а. тIехьагIа дIадувча боарамга кхоачадергдолаш Iалашдаь ца хилар. Царех я Ножай-Юрта, Советски, Ведана районаш. Дукха боахамаш ца горохагIа эзьча вика, рожа фу Iалаш на деш а. ХIаьта «Назрановский», «Экажевский», «Ингушский» совхозашка Iалашдаь мукха фу дукха тIоалал йолаш да. Цул совгIа из докъалара а сухалбац.

Шелковской района «Червленский», Ленина цIерагIча колхозашка Iалашдаь рожа фу тIадаларга дилачад пайлана дац. ХIаьта из кондиционни долчох хувцара а хIанзалца цхьаккха хIама даьдац. Гурахь дув фу Iалашъе тIехьбисарагIа хьалхарча даькъе бехке бараш боахами агрономаш ба.

ХIаьта хатта дог доагIа цхьайолча колхозийи совхозийи юртбоахама управленей кулгалхошка: — мичара дена фу тасса хага ба уж гурахь юв культураш дIаюйи? Ялат дIаде деза ха хьатIаккхача-м цхьа бутт мара мича бисаб.

Цу гIулакхо декхарийла бу юртбоахама специалисташ шоай балхацара кхоачамбоацараш дIадаха а беррига теркам гурахь дув фу кийчара тIабахийта а. ЛоархIаме да сихха тоъаш доаца фу Iалашдар. Хьатташка къахьегачар теркам дIаде деза фу цIендара тIабахийта беза. ХIанз керттера декхар да хIара боахамо гурахь дIаде деза фу. дукхагIа дар цхьоалагIча классагIа а долаш планага хьежжа 20 август тIакхачалехьа Iалашдар. Из декхар кхоачашдара ялат цIендеча, доакъадеча машенашка шин сменагIа болх ца байтача баргбац. Цул совгIа фу кийчдеча къахьегамхой балхацара безам совбаккха беза. Юртбоахама Министерства приказагIа оттадаьд ялат цIендеча машенаштIа балхаш деча машинисташтеи царна гIо деча болхлоштеи фу цхьоалагIча класса кондицега дIакхоачадича шин алапи шоллагIча класса кондицега кхоачадича цаI-ах алапи дала. Цу мероприятеша дикка лакхъергья болхлой къахьегама овсарле. Цулухьа фу Iалашдерий материальни безам совбаккхарагIа дола юртбоахама Министерства приказ шерра дIадовзийта деза хьатташка, кхыча пункташка, фу кийчдеча къахьегамхошта.

ТIадалара миштад ца хьожаш диса деррига гурахьи бIаьстии дув фу цун дикал тахкита кхы тIехь а ца доаккхаш шин дийнахь паччахьалкхен фун инспекцешка тахка дIадала деза. ХIара района фу Iалашдара график оттае еза, из кхоачашъяра цахаддаш тIахьожам а лоаттабеш а.

ДIаде тоъаш доаца фу республика юртбоахама станцешкара, госресурсашкара цхьан кIирагIа дIадала деза боахамаша. ХIаьта Iалашдаь гурахь, бIаьсти ювча культурай фу акташ а уттаеш дIаде ха тIакхаччалца лоаттадергдолаш фу лоаттадеча складашка дIачудала деза. Цул совгIа цахадаш тIахьожам лоаттабе беза деррига фуна къаьстта дукха тIоалал йолча «Гороховая зерновна» яха лазар кхетаргйоацаш лоацача кена кийчде деза деррига гороха фу.

Лоацца аьлча РСФСР Къилбаседа Кавказен Центральни-Iаьржача лаьттай областашкен оттадаьча тайпара. хIара агроном декхарела ва гурахьи бIаьстии юв еррига культураш цхьоалагIча класса кондици йола фу а тоссаш дIае.

1971 шера 1 августе
Нохч-ГIалгIай республика
колхозашкеи совхозашкеи гурахь
дув фу Iалашдарах йола
СВОДКА

	ЦхьоалагIча класса кондици йола фу Iалашдеш яьккха моттиг	Анализ яь фу	Кондиционни дар	Цох цхьоалагIча классагIа дар
Наурски	53	49	27
Гудермесски	100	49	23
Шелковской	97	36	18
Шаьла	31	25	18
Урус-Мартана	40	23	13
Сунженски	37	14	7
Ачхой-Мартана	100	22	5
Грозненски	52	18	3
Надтеречни	53	6.6	.5
МалгIабика	18	5	—
Наьсарен	65	—	—
Ножай-Юрта	47	—	—
Ведана	0	—	—
Советски	0	—	—
Республике гIолла	55	20	9.7

Е. ПЕРЕДЕРИЯ,
республика паччахьалкхен фуъ инспекце начальник.

КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН

Наьсаречa Ахриева ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» заводе дикагIвола слесарь лоархIаш ва Шишалов Владимир Иванович. Цох тамаш е ягIац, хIана аьлча хIанз нийсвенна къонах волча цо ткъаь итт шу духхьал из цхьа болх беш даьккхад. Пхийтта шу даьнна мара вацар из эттара хьалха слесарни гIулакх Iомаде волавеннача хана.

— Юххьанца чIоагIа кIаьдлора балхах безам эккхаш минотташ а хулар. цхьабакъда говзал лакх ме лу аттагIа хулар, керда гIулакх дезаделла даьлар, — хувц хIана къахьегама ветерана. Слесарни инструмент Iо а йилла топ бе еллар нов. Шишалова вай мехка фашисташ чухьилхача хана, Цо лакъа лаьцад город Воронежа юхе а. Курски дукъа тIа а лаьттача темашка, танкашта духьал еттача топаца дукха моастагIий техника халакьяьй цо ше тIом беш хиннача дукхача моттигашка. Шоана чIоагIа човнаш хиннай цуна тIем тIа.

1966 шера Назране вахана вехав Владимир Иванович. Цу хана дена завода литейно - прессови цехе оборудовани толеча слесаралла болх беш хьавоагIа. ХIанз ялхлагIча разрядах къахьегаш ва из. Ший профессиональни цIи лакха лоаттаеш волча цо шийна тIадилла гIулакх даккха цхьаккха гIалат доацаши хандаьхьеи чакхдоакх.

— Доалхане декхар кхоачашде дезаш моттиг нийсъелча цига Владимир Иванович хьожаву завода кулгалхоша. Царна хов цо ший декхар тешамеи дизза кхоачашдергдолга.

Дика къахьегарал совгIа кхычарна хьокхам бала безилга а хова ва коммунист нов. Шишалов. Шийцарча новкъосташта гIо эшаш моттиг нийсъелча ше кхоца веш цар гIулакха оарцагIвоал из. ХIаьта керда балха баьхкараш даим цунна уллув хила гIерт. хов царна говзача ветерано шоаш гIалат боалийтаргбоацилга. Къаьстта боккха пайда эц цун балха опытах къонача болхлоша. КIезига бац заводе цо Iомабаьчул тIехьагIа дIахо шоай квалификаци дикка лакх а яьхIанз дикача къахьегамхошта уллув хьлэтта кагий нах. Царех цхьабараш Советски Эскаре гIулакх деш ба. Дог тийша ва Владимир Иванович хIанз заводера Эскаре бахача Албогачиев Руслана, Газдиев Iийсас Лаьхе лораерашта юкъе шоай завода коллектива сий лакха лоаттадергхиларах. ХIаьта Советски Эскаре гIулакх даь ваьнна укх деноша заводе юха болх бе волавеннав Муталиев Муртаз.

Доккха новкъостал ду коммуниста Шишалова завода партийни организацена КПСС кугIарашка бахийтара дикагIбола производственникаш хьанъоастерано шоаш гIалат боалийтаргбоацилга ... Укх тIеххьарча шин шера цо рекомендаци а луш парте хьанийцав 10 саг.

Лакха балха говзал йолча къахьегамхочо ший идейно - политически кхетам шербара а дерттIа терко ю. Цаккха ший бехкax запяте ца воагIаш висац из марксизма - ленинизма ларлий школе дешар дIадоладелча.

Дуккхача шерашка тIехника къахьегарах правительственни совгIаташ тийннад Владимир Ивановича. Соахк В. И. Ления ваь бIаь шу дузаш «За доблестный труд» яха медаль елар цунна, хIаьта бархIлагIа пятилетка кхоачашъеча даьхача толамех «За трудовое отличие» яха медаль еннай къахьегама ветерана.

Н. СМИРНОВ,
Наьсаречa «Путь Ленина» яхача газета редактора заместитель.



СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЙ. Автомобилашта техническ гIулакх ду станци «Сельхозтехника» Предгорни отделене сервиса керда хIама да. Шера эзар ремонт яра лаьрхIа я из. Ялат дIакхухьача автомобилашта аргIа йоацаш ремонт ю цига хIанз.

СУРТА ТIА: мухь кхухьача автомобилашта ремонт еча участкех цаI.

К. ТАРУСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Болх а бу сакъердаме са а лоI

ХIара шера комсомольско кагирхой лагерашка салаIеи болх беи ух вай города школашкара дешархой.

Дика болх а бу сакъердаме са а лоI Грозненски района «Родина» яхача сомийи баьцадаарийи совхозерча «Къонал» яхача лагерерча бераша. ХIанз укхаза салоIаш ба № 14, 15, 22 школай дешархой. ЧIоагIа цIей хилар лагерь хьаеллача дийнахь. Отрядий командираша хоам бора совета председателага малагIа совгIат дIахьаш енай отряд лагерь хьаеллача дийнахь. Доккхий совгIаташ дар цар денараш. Берригаш а хилар болх дика ба. къаьстта белгал баьхар хьалхара меттиг 14 школа ра Шамсудинов, Бстенцова, вежарий ШинкаевгIар. 15 школера Митрофанован Овчинниковзи, кхыбараш. Лагера начальница цIерагIа чIоагIа баркал а оалаш сийлен грамоташ елар царна. Гулбеннача дешархошта хьалхашка къамаьлаш дир совхоза парторга В. Г. Солянникова, лагера начальника И. Г. Надель, кхыбараша.

Сакъердаме хилар цу дийнахь сайрийна а. Совхоза оркестро доккхаш музыка а йолаш ловзар лар оттадаь. хIаьта совхозера баьхкача хьашашта бераша йийшар вай поэтийи, иштта шоаш язъяи стихаш, гойтар «Эрсий перепляс» яха халхар.

Малх хьаькхеташ долалу лагере къахьегама ди. хIана аьлча совхоза бешамашка хIанз д у к х а соми баьцадаараши да чуэца дезаш. Из дика хевш ба укхаза баьхка дешархой. Цудухьа царех хIаравар дийнахьара залани кхоачам а тIехкхоачаш а е гIерташ хул. Балха хьалхарча дийнахь — йоах лагера начальника И. Г. Надель — тха бераша 82,3% мара кхоачашъянзар норма, тIехьагIа болх байзача тоаделар тха гIулакхаш. ХIанз задани денна тIехкхоачшъю.

ЧIоагIа аьржай лагере школашта юкъера яхь. хIара денна арадувл яхьа хьокхамаш гойташ дола пенгазет (сводка). Цу яхьа хьалхара меттиг 14 школа дешархошка я, цар денна 117—120 процент кхоачашъю задани.

Дика болх баьчул тIехьагIа хоза сакъерд бераша. Массайолча хаан спортивни яхьаш а йолаш шахматех, шашкех, бургацах ловзараш да уттадеш, цу ловзарах котъяьнна команда белгал а йоккхаш. Чакхъяьннай шахматно - шашечни турнир. Хьалхара моттиг яьккхай 15 школерча бераша. Бургацах ловзаш котъяьннай 22 школа команда.

Укхаза хул кинофильмех лаьца диспуташ, тайп-тайпарча темаех беседаш. Берашка безаме ха дIайохьийтараш ба вIалла дешархоIшара ца къасташ бола воспитателаш Э. Г. Некучева, Л. А. Арцигова, иштта кхыбараш.

И. БАРКИНХОЕВ.

ИЙСЛАГIЧА ПЯТИЛЕТКА КЕРТТЕРА ДЕКХАР

ТIА-ТIА ДУКХАГIА ХУЛАШ ЙОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ОБЩЕСТВА ТОРОНАШ

Цкъа цхьа лекци йолаш студенташа хаттар дир сога: малагIа башхало я Советски Союзе еча планированенеи капиталистически мехкашкарча экономика еча программированенеи юкъе?

Дуккхача башхалонех кхоъ белгалъяьккхар аз: цкъа-дале, советски планаш — планаш-директиваш, уж чIоагIъяь яьннача тIехьагIа кхоачашъе декхар долаш я ерригача советски организацешта паччахьалкхен закона низ ба цар; шоалагIа-дале, СССР экономически планаш шоай керттерча декхарах латташ дола алхха гуманни гIулакх лаьрхIа я; кхоалагIа-дале, советски пхе шера планаш шоайла бувзам болаш я, коммунистически общество хьалъяра Iилманца бакъьяьча стратеге вIашагIхоттая д и й т а бIарчча цхьа зIы хьахулийт цар.

Экономикана еча программироване цхьаккха а керда хIанча юкъе хьой капиталистически строя чулоацама? Хьоц. Капиталистически программированеца дусаш да цу общественни строях доаллаш дола производствос дерхIар — вузкъа Iоадара, пайда баккхара тIаккер.

Социалистически планироване чулоацами башхалонаши. капитала мехкашка хIана могаеш йолча экономика программированел из эргаш хилар кхетаде безам болаш волча хIаране. на де геттара дика вIаштIехьдаргда. нагахьа санна 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йола КПСС XXIV съезда Директиваш Iоеш.

Кхеталеш да, парте съезда Директиваш — из СССР паччахьалкхен халкъа боахама план ше ца хилар Iа. нагахьа санна иштта аьлча мегe. укх гаргарча пхе шера еча планироване лардера лагIа да. Из оттаяле хьалхагIа боккха кийчом болх бир ССР Союзеи союзни Республикайи Паччахьалкхен планови комитеташа (Госпланаша), министерствашa, ведомствашa, мехка перспективни эшараш, ресурсаш, торонаш, профессиональни союзаша хьинаре дакъа лацар Iомадеш йолча бIаьш Iилма тохкама институташа.

КПСС решенеш хинначул тIехьагIа цу организацеша шоайла вIаши юваенначa, бокъонша хьожаш хIара даькъа, производственни объединенеа, промышленни предприятена, колхоза, совхоза оттаяьча заданей бIарчча комплекс ергья парте лакхерча форума Директиваех. Пхе шера планагIа дола закон тIаэцаргда Лакхехьарча Совето. тIаккха цуч хIара мугI. шеко йоацаш задани а хинна дIаоттаргба. Уж заданеш. бакъдар аьлча, хIара шера дегIаухаргйолаши керда хьалаш, открытеш, изобретенеш, керда пхе шера план хадал хьалха кхоачашъе безам болаш болча къахьегамхой социалистически яхьа толам теркал а беш нийсъергйолаш я.

«Пятилетка керттера декхар сенах латт аьлча — йоах КПСС XXIV съезда Директиваш тIа, — из латт, халкъа вахара материальнии культурнии боарам социалистически производство дегIаахара лакхача темпай, цун эффективность лакхъяра, Iилма-технически прогресса, къахьегама овсарле сихагIа лакхъяра лерда тIа дикко айбелга Iалашдарах».

Из башха формула я. Еррига Советски Союза экономически дегIаухилга халкъа вахар дIахо дикка тоалера тIадерзаду цо. Цунна цхьана цо хьахьокх из декхар малагIча наькъаца кхоачашдергда. Из формула чIоагIа лоархIаме я Советски Союза Коммунистически парте стратеги хIанзарча этапе кхетаира а. Парте эггара хьалха теркалдер Советски Союзе дегIаена социалистически общество. вешта аьлча производительни низий боарами экономически отношеней системеи, къахьегамхой культураи сакхетамеи боарам чIоагIа лакхбенна йола общество хьалъяь хилар да. Кхыча дешашца аьлча, вIаштIехьдаьхад производство дIахо сихха дегIайоалаяраи халкъа вахара боарам айбараи, социалистически общество йоалаш-йоалаш коммунистически чунга яларан эша хьалаш.

Iалаьмате йоккха экономически потенциал я Советски Союза доалахьа. Аьлча кхоачам ба, 1970 шера къаман дохол 266,3 миллиард сомага дIакхаьча хилар, хIаьта из 1940 шерарчул барх1азза совгIа дукхагIа а цхьана лаьрхIача Англе, Франце, ФРГ, Итале, Бельге, Голланде, Норвеге, Дане къамий доходал дукхагIа а хул. Производства керда дикала уровень Iалашъю Iилма-технически революцей советски Iилманхоша беркате къахьегарой. СССР хьалкхелаьд дукха миллионни квалифицированни болхлой эскар. дунен тIа эггара хьалхара моттиг лоац Советски Союзо инженерий дукхалга хилдача. ТIа-тIа чIоагIагIа дегIаух социалистически паччахьалкхений интеграции дерригача мехкашцара дунен халкъашта юкъера цар торгови бувзамаши. Цу дерригача хIамаша керда торонаш хьаелл экономика дегIайоалаяра, цунца цхьана цунгара дукхагIа хьа а дех.

«Хьовш ма дарра, — аьннад Л. И. Брежнева парте XXIV съезда яьча КПСС ЦК Отчетни доклада тIа. — социализм хьалъяра хьалхарча этапашка эггара хьалха де дезачоа, къона Советски паччахьалкхе яхилга шийх тийша хиннача теркам тIаберзабанза ца доалаш хиннад вай. ХIанз гIулакхаш кхыча тайпара хулуш доагIа. Вай безам хинна ца Iеш, — де безам-м массаза а хиннаб вай, — дукха а дукхагIа дола декхараш цхьан ханна къестале йиш йолаши къестаде дезаши да».

Материальни ресурсаш алсамъяларга хьежжа тиэзагIа кхоачашлу общества беррига членашта тIа-тIа дукхагIа эшаш хула материальнии культурнии хIамаш. Социализма из экономически закон даим лелаш да Советий Мехка боахама политикеи социальни вахареи. Масала, халкъа вахара хьал лакхдалара темпаш чIоагIа сихъяларна белгалйоалаш яр бархIлагIа пятилетка (1966 — 1970 шераш). Бахача наьха хIара сага сих лоархIаш йола реальни доходаш ворхIлагIча пятилетке хиннача 19 процента меттел 33 процент лакхъеннай. Йоккха программа кхоачашъяьй кIезигагIа дола алапи лакхдара, салоIаш ши ди а долаш пхе дийнахь шовзткъа сахьата болх бара кIирага довлара. социальни страховани пенсионни Iалашон тоаяра. хIара шера алапи а долаш тела кIезигагIа йола отпускаш йаьхъяра, халкъа образовании унахцIено лораелгеи дегIадоалалара.

Укх пятилетке дIачIоагIлеш дегIакхувлаши да дIанхача пятилеткера толамаш. Цхьабакъда, из экономика боарама деррига хьокхамаш цхьа чоллагIча тайпара алсамдоахилга дац. Йоккхий хувцамаш деш я плана структурни концепци. «Лакхъеннача экономически потенциало халкъа боахам дегIабоалабе безаш хилар. — йоах ЦК Отчетни докладагIа оттаяьча КПСС XXIV съезда резолюце тIа. — халкъа вахара хьал лакхдарца дувзаденна дола массе тайпара декхараш кхоачашдаргахьа экономика кIоаргагIа гола тохалга де йиш йолаши даьза дергдоацаши хулийт».

Халкъа вахара хьал сихха лакхдара тIаберзабьча цу наькъо, съезда решене тIа белгал ма даккхара, ийслагIча пятилетка керттера декхар бехгалдаь ца Iеш. Йаьххача перспективе Советски Союза боахам дегIабоалабара юкъара пикъ хьа а хьекх.

Павел МЕТИСЛАВСКИЙ,
экономически Iилмай доктор.

(ДIахододар хургда).

СИХА, ДИКА, ХОЗА

КХОАНА — ГIИШЛОШЪЕЧУН ДИ

ГIИШЛОШЪЕРИЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

ДЕРРИГАЧА халкъа юкъара гIишлошъерий цIей тIахховчаш дага ца доха йиш ю. дIаяхача пятилетке республика халкъа боахама дерригача доакъой экономика дIахо эйелга Iалашдеш царна карагIдаьнна сий дола гIулакхаш.

Пятилетка шерашка гIишлошъечен монтажнин организацеша хьалъяьй Вознесенскера газ чакхйоаха завод, Къилбаседа Кавказе йоккхагIйола гор. Аргунера РСФСР мелиорацеи хин боахамен Министерства гIишлой индустре база, болх бе йолаялийтай химически комбинатера, кхачан промышленноста машиностроене заводера, пивзаводера керда мощностащ, Малгобек — Тихорецки магистральни газопровод, Грозненски ацетоно - бутилови заводера доакъара витаминий цех, дукха кхыйола объекташ.

Промышленни гIирсашта ниjса, шеррача масштабе хьалдаьд наха чубаха цIенош, хIаьта ишт та школьни, коммунальни, культурно - бытовой зданеш.

1966—1970 шерашка хьал а даь, эксплуатаце дIаденнад 429 эзар квадратни метр чуIе моттиг йола цIенош, 31 эзар бера деша моттиг йола общеобразовательни школаш, 2700 моттиг йола деша даха ха йоацача берий учреждениеш.

Колхозашкеи совхозашкеи геттара сихъяь хьалъяьй хьайбай помещенеш, фермаш, хий дехка системаш, кхыйола юртбоахама объекташ.

Республике къахьегаш я дукха шераш хьалхагIа дена тIехдика хIемаш карагIдувлаш хьайоагIа гIишлошъерий коллективаш. БархIлагIча пятилеткая съезда сийна лелаяьча социалистически яхьен итогегIа царех дикагIа яраштa ЦIе байракхаш еннай. Масала, «Чечениигушводстрой» гIишлошъеча управлене (начальник нов. Н. С. Клюкин) коллективо вIаштта 15-зза карара кара тела ЦIе байракх яьккхай, царех 6-зза — СССР Министрий Советеи ВЦСПС ЦIе байракх.

Цкъа санна дуккхаза а карара кара тела ЦIе байракхаш яьхай Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управленеи (начальник нов. Н. М. Нудаков), «Чечингсельстрой» трестеи (управляющи нов. Э. Э. Исманлов) коллективаша. Укх шера хьалхарча ах шера итогегIа «Чечингсельстройна» ЦIе байракх хьожаьй.

ГIишлошъераша къаьстта доккхий толамаш даьхад бархIлагIа пятилетка» чакхйоалача шера, В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара юбилей вай мехкои дерригача прогрессивни адамашеи белгалдоаккхаш а КПСС XXIV съезда кийчо еш а хиннача хана.

Цу хана гIишлошъераша, вай Даьхен беррнгача къахьегамхоша а санна, доккхагIдола декхараш тIа а ийца, уж толаме кхоачашдир. БархIлагIа пхе шера план кхоачашъеча доккха дакъа лаьцар шоай коллективашкарча болхлой къахьегамеи бытей хьалаш даим тоадеш хиннача партийнин профсоюзнин организацеша.

Уж деррига гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш 1970 шера цхьан дийнахь республика халкъа боахаме пайда ийцаб 1918 шерагара 1928 шерага кхаччалца хапа хIара шера пайда ийцараш миссел йолча капвложенеех. Алхха 1970 шера хьал а даь болх бе доладалийтад гор. Грознера промышленни канализаце гIирсаш, Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера центральни газофракционирующи установка, «Электроприбор» заводера керда мощностащ, Староюртовски коа тIарча оалхазарий фабрика тIеххьара аргIа. Шерра хьалдеш да чуIа цIеноши культурно - бытовой гIирсаши. Къахьегамхошка кхаьчай 3 эзар гаргга квартира, 535 моттиг йола деша даха ха йоацача берий учрежденеш, 3680 моттиг йола общеобразовательни школаш.

Дуккхача гIишлошъеча организацешка: «Чеченингушводстрое», Нохч - ГIалгIай гIишлошъера управлене, «Чечингсельстрой» тресте кхетаме вIаштIехьъяьккхай социалистически яхь. Юххьанцарча партийнин профсоюзнна организацеша боккха массово - политически болх бу производственни къахьегамеи дисциплина чIоагIъяра.

Даьхено лакха мах баьб республикерча гIишлошъерий гIулакхий. Царех дуккхачарна Ленински Юбилейни медалаш еннай. Пхе шера плани съезда сийна тIаийна хинна декхараш толаме кхоачашдарах 200 гаргга гIишлошхочоа правительственни совгIаташ деннад. ТIехдаьнна доккхий толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-4 каменщикий бригадира нов. Хаджиев Шамсудина Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай.

Ерригача республике бовзаш ба шоай хьинареча къахьегамца халкъа боахам дегIабоалабеча доккха дакъа лаьцая правительственни совгIаташ денненг бола тIехдика говзанчаш. Царна юкъе ба Местоева — «Чечингсельстрой» треста ПМК-432 бригадир, Мамаетиев Махьмад — ПМК-101 участка начальник, Возненко — СМУ-9 штукатурий бригадир, Качанов — СМУ-6 каменщикий бригадир, Черкашин — Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене УМС крана машинист, Каюшников — № 7 йолча треста СМУ слесарь-монтажник, Жантаева Саман — ремстройтреста Шаьларча РСУ штукатур-маляр, кхыбараш.

Цу новкъосташа творчески къахьег, хьалха латта методаш юкъехкхуxь, шоай опыти знанеши гIад а бахе новкъосташта дIател.

ЦХЬАБАКЪДА, толамаш дикка доккхагIа хила йиш йолаш дар, нагахьа санна гIишлошъеча организацеша шоай резерваех пайда дикагIа ийца хиинабаларе, кхоачамбоацараш ца къовсам чIоагIагIа лоаттабаьбаларе. Укх шера 6 бетта план 26 организаце кхоачаш ца яь хиларо тешал ду дуккхача управленешка цу дешашта бокъонца уйла тIа ца йохийташ хилара. ХIанз а тIехьа къоастаданза да производственни база чIоагIъярцеи шеръярцеи дувзаденна дола дешаш. Керттерча даькъе цунах тийша да гIишлошъяра объекташи темпаши лакхлулга. ДIаяхача пятилетке республика халкъа боахамга дIаяхийта капитальни вложенеш 1,5-зза хIана хиннаяц аьнна дуккагIа хиннай, хIаьта база хьалхагIа ше хиннар йиcай, цудухьа цIаккха а тоъац вайна кирпишк, бетон, вIашагIйоалла аьшкабетон, инертни материалаш.

Парте хьех — керттера рузкъа саг ва яхаш. Цудухьа КПСС XXIV съездо тIахьийхаб сага кхы а чIоагIагIа йоакхо яра. Цхьабакъда, цхьацайолча гIишлошка къахьегама овсарле лакха йолаш къахьегара эша хьалаш вIаштIехьдаьхадац, бытовой хьалаш тоадара йоакхо яц, кIезига пайда эц болхлой материальни безам совбаккхара принципах, геттара мела юкъехкхуxь къахьегамах мах балара аккордно - премиальни система.

КПСС XXIV съезда Директиваш къаьгга хьахьокхаш ба парте керттера никъ — долла хIама сага духьа а сага ираза а. Парте из генеральни никъ къаьгга хьагуш ба вай республике а.

Парте йоакхо еш хилар гуш да культурно - бытовой гIирсаш, зрелищнии коммунальнии объекташ хьалъяра дукха ахча хьежадеш хиларах. Цхьабакъда хьалъяь ца йоахаш сов хьейолийт уж объекташ. Къаьстта шортига лел драмтеатра, широкоэкранни кинотеатра, цирка, наьк деча бассейна зданеш хьалъяра балхаш. Хьалъяь ца йолаш сов хьееннай гор. Грозне бахача наха саггота эшаш йола троллейбусни трамвайнни паркаш.

Доккхийя бехктокхамеи декхараш латт республикерча гIишлошъерашта хьалхашка. Ер шу чакхдалалехьа хьалдаь а даьха дIадала дезаш да 108 эзар квадратни метр чуIе моттиг йола цIенош, 1400 моттиг йола деша даха ха йоацача берий учрежденеш, 5760 бера деша моттиг йола общеобразовательни школаш.

Хьалъяь яккханза ярьяц Знаменски чхьагIара завод, Грозненски газ чакхйоакача завода хьалхара аргIа, Грозненски шурий совхозера, Грозненски района Ленина цIерагIча колхозера, Шелковской района «Путь к коммунизму» колхозера чуоттадаь хьайбаш кхоаба йоккхий комплексаш, гор. Грознера больница, пайда эца беза карбамидни депарафинизаце установкана хьакийцача капвложенеех, хьалъе еза бытовой гIулакхаш ду дукха комбинаташ, тикаш, столовеш.

КПСС XXIV съездо гIишлошъерашта хьалхашка декхар оттадаьд йолаш йола резерваш хьалъяь яха езача гIишлоштеи объекташтеи тIаерзаяра, оттаьча ханел хьалхагIа объекташ хьалъяра, гIишлойн монтажнин балхий дикал тоаяра, гIишлошъяра производствана индустриализаци механизаци чIоагIагIа яра наькъаца капитальни вложенеи эффективность ма могга лакхъе.

Цу решенешка хьежжа шоай база а гIишлой материалий предприятеш а сиххача темпаегIа дегIаккхуваланза, пенашка ухийта материалаш, бетони аьшкабетони хьаю, хьу чакхйоахеи столярни изделеш юи керда мощностащ хьалъянзеи йолаш ярашта реконструкци янзеи, рудни йоацача материалий карьераш яхканза, кIирйоаккха завод, Карабулакски карьер, керда складской помещенеш хьалъянза баргбац республикера гIишлошъераш.

Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара гIишлонашкарча болхлошта хиланза даргдоаьа къахьегамеи бытовойи хьалаш хилийта, балхаш вIаштIехьдахара боарам, пачхьалкхен, производственни, къахьегама дисциплина кхоачашъяра хьалхара хIара гIишлошхочун бехтокхам айбе, производства культура лакхъе, бокъонца йола социалистически яхь вIашагIйолла еза.

КПСС горкомаш, райкомаш, райисполкомаш, профсоюзий обкомаш декхарийла я КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча юххьанцарча организацешта денна новкъостал ле а пачхьалкхен дисциплина телхаярах кулгалхошкара шиш болаш жоп деха а.

КПСС XXIV съезда решенеш, пачхьалкхен планаши тIайфна социалистически декхараши кхоачашделта хIара болхлочун, хIара кулгалхочун сийлахь гIулакх а хилла дIаотта деза.

Р. ГОЙГОВ,
КПСС Нохч - ГIалгIай обкома гIишлошъяра отдела заведующи.



Дика къахьегарца белгальяьнай укх шера Грозненски аьшкабетонни конструкце завода коллектив. ВерхI бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь 91 эзар сома маьха планал совгIа продукци арахийцай цо.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттехьа) коммунистически къахьегама ударникаш, дикагIбола болхлой Магдаева Марем, Сагиян Грачик, Бойченко Таисия, Пугасик Борис.

И. ПЛИЕВА сурт.

Эшар хьатIаккхухьаш

«Грозгазстрой» трестера хьалъена йиъ организаци я Карабулакже гIишлош еш. Царна эша материалаш хьатIаяхьаш а йоацар лохаш а я тха база.

ЧIоагIа бехктокхаме болх ба эшача материалашца гIишлошъераш Iалашбар, хIана аьлча, массахана а хилац уж. ХIаьта а фуннагIа даь а цар болх ца саций тIерт тхо.

Дийнахьи-буси 24—25 вагоч йоагIа тха станце. Цигара дIа-хьа кхухь оаха материалаш, оборудовани. Вагонаш Iойассеш а материалаш машинаш тIа йотташ а 5 саг мара вац. Царна кулгалдеш я Аотомонова Нина.

Мухь Iобоассабеча а тIаботтача а хьинаре къахьег тралераш тIа болх беча Гандалоев Бембулата, Типтев Вячеслава, Добриев Батыра. Сиха дIакхоачийт цар гIишлошъерашка зрадакх, цемент, кирпишк, аьшк, кхыйола материалаш.

Кхычахьара матералаш хьатIаярга хьежаш дагIац тхо тхоаш а. Масала, аьшка-бетона аьшка конструкцеш хьаеш цех я тха.

ГIишлошъерашта мел эша кораш, наIараш хьалеш, Iотоха ардакх шаьрьеш цхьаькха цех а я тха. Из чIоагIа накъайоалл. Цун коллектива болх дика вIаштIехьбаккха ховш ва цеха кулгалхо нов. Кузнецов.

ГIишлошъерий участкашна цахаддаш бувзам лоаттабу оаха. Царна эшар фуд хайча аттагIа да снабжене болх вIаштIехьбаккха.

Б. ХАБРИЕВ,
«Грозгазстройтреста» Карабулакерча производственно-технически комплектаце управлене база заведующи.

«Болх ираз долаш хилба шун»

Асфальт биллача шаьрача новкъа гIолла тIехлелх дукха нах чубола «Лоаман Iуйре», «Мехкдаьттахо», «Турист» яха автобусаш.

Хоза хеташ хьеж цу наькъага Брундасова Надежда. Изи цун бригадеи я из никъ билларaш. Нохч-ГIалгIай Спец. СМУ асфальт буллача кхалнаьха бригада бригадир я Брундасова.

Ялхайтта шу хьалха енаяр Надежда Кузьминична асфальтировщикий коллективе.

— Новкъост Брундасоваси цун наьшаши бу асфальтировщикий болх цхьа моллагIвола маIасаг а лоархIавергвоацаш хала ба, — йоах гIишлой-монтажни управлене керттерча инженера В. П. Батурова.

Болх бовзаш а наьха мотт ховш а бригадир хиларал совгIа дика воспитатель а я Брундасова Надежда, яхаш дувц цох новкъосташа. Цо кулгалдеча коллективе дисциплина телхаеш моттиг ийслац. Барт тайнаб кхалнаьха, цхьан лов цар вахара халонаш, саттонаш. Барт хилар хьежжа да доаха къахьегама толамаш а.

1962 шер дена коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеш я из бригада. ХIаьта Надежда Кузьминична ше Нохч-ГIалгIай АССР «ДикагIйола гIишлошъер» яха цIи лелаеш я. Доаккхалца дувц бригадира ше коммунистически парте мугIарашка дIанийцача ханах, кхетаду шийна коммунист хиларах тарра парте тIадожадаб декхараш лоархIаме долга. Тешам бенна я цунах коллектив цудухьа масеxказза парте Заводской райкома Пленума членалла хиржай из, хIаьта ше болх беча предприяте постройкома член я.

Ше цига балха енача укх 16 шера хьаьнала къахьегаш хьайсагIа Брундасова а цун бригада а. Юбилейни шера вай города центрера Катаяма цIерагIча поселке кхаччалца йолча цхьан оагIорахь машенаш лелача магистрала асфальт биллаб цо. ХIанз Старопромысловски шоссе дIахо а шербеш я из бригада. Автобусаш сеца моттигаш а йолаш цар буллаш латт шера никъ Иванова городке кхаьчаб.

Дикача совгIатаца накъаенай из участок шоай гIишлошъерий Денна. Июль бетта 40 эзар сома маьха балхаш де дезар цун, даьраш 60 эзар сома маьха да.

...ХIаьтта хьабена 180 градусе бIайха асфальт дIаниисбеш боахк наькъаш тоадераш. Дахчан аьраш долча ботинкаша ховлийтац цун йовхал. Чуийна болх бо болалу Надежда Кузьминична бригадацара кхалнах Разиева Яха, Лимешник Анна, кхыбараш а.

«Ираз долаш болх хилба шун», — оал царга юхе да тIехьбувлача шоферашa.

А. ТИЩЕНКО,
тха штате воаца корр.



Старопромысловский болам хьаллаьца хьинаре къахьегаш ба Нохч-ГIалгIай № 4 йолча гIишлой - монтажни управлене шоллагIча участка Хаджиев Шамсудина комплексни бригада членаш.

ХIанз цхьоалагIча Микрорайоне «Лоамац хьасти» «Хьехархой цIай» яха 98 квартира йола ши кооперативни цIенош хьалдеш ба уж. Смении норма 170 процент. Иштта ба бригада хьокхам. ХIанз сентябрь бетта чотах къахьегаш ба гIишлошъераш. ИйълагIча квартале, ханал дуккха хьалха, дIачудала лерхI гIишлошъераша шоаш хьалдеш латта цIенош.

СУРТА ТIА: Ш. Хаджиева бригадера дикагIйола каменщица Палий Людмила.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЯНДАРЕРЧА БЕРАШТА

ЛОАРХАМЕ гIишло я Назранерча № 432 йолча ПМК болхлоша хIанз Яндаре хьалъеш латта школа. ЛаьрххIача тайпара дешара шу хьатIаккхачалехьа цар из яь йоаккхе 320 бер цу сийрдача, хозача, кердача классашка дешаш хургда, аттача бзргба хьехархой болх: кхоалгIа смена хургьяц. Нагахьа санна гIишлошъераш мела хуле хIанз бераша а тьекхархоша а тувса са доврга.

Тхона ца хийттача бесса сихбенна къахьегаш боахкар цига гIишлошъераш. Массанахьара а хьахоз цIувза херх, гоний дагарий таташ, этажий корех хьаьрахоз хьекхача пескай кIира еттача пульверизаторий шок. ВIалла ца хиннача тайпара дукха болхлой ба школа хьалъеча. Дешара шу долалуча деношка цун наIараш берашта хьеллийта даьккха оарц да из. Пхиъ бригада я укхаза къахьегаш.

— 15 августе моттигера комисси хьахьийхай оаха яр дIаэца, — йоах участка начальника Курченко Эдуард Максимовича,— хIаьта 25 августе пачхьалкхен комисси хьийхай. Школа цхьоалагIча сентябре кийча хила еза!

Иштта чIоагIо яьй гIишлошъераша. Шоайла яхье яьнний Дикажев Османа, Аушева Тамаре, Галаева Моте кулгалдеш йола отделочни бригадаш. Хьалхе Галаева Моте бригадага я. Цун 22 болхлочох цаI чуводац шийи норма 140—150 процент кхоачаш ца еш. Царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб штукатураш Белхароева Марем, Баркинхоева Лемка, Медова Фадиман, Оздоева Соня, кхыбараш.

Сиха Iотох плотникаша ийнаш, цхьабараш коа лостам беш боахк. 95 процент балхаш бокъонца даь чакхдаьннал укхаза.

— Йоккха гIишло ма йий ер. 320 бер мара деша хIана дагIаргдац укхаза? — хет оаха гIишлошъерий кулгалхошка.

Цар дийцачох, из школа кхычарна тара яц. Фуд цун эргаш дар?

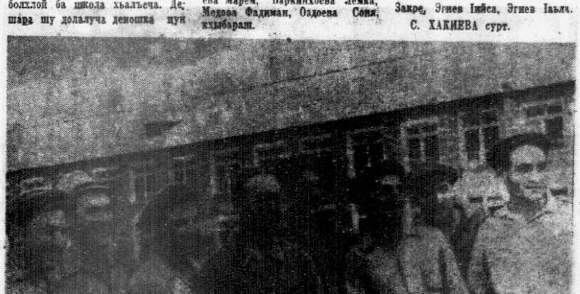
Ерригаш а цу школьни здане чу 30 помещени я. Царех бархIне чу мара классаш хургьяц. Вожаш дIалоацаргья спортзала, кинозала, столове, мастерскеша, лабораторе, радиоузела, швейни мастерске, кхчыар. Укхаза деша дагIаргдолча берашта массе оагIора кхетам бала, кулгговзал Iомае йиш хургья.

Цул совгIа коа хьалъяьй йоккха котельни (параца йIохъеш хургья помещенеш), боахам корпус, хьехархой чубахаргбола 4 квартира йола цIенош, кхыйола гIишлош. ВIаргча комплекс я из.

М. КАРАЕВ.

СУРТА ТIА: Яндарера школа хьалъеш бола гIишлошъераш (аьрдехьара аьттехьа) Эгиев Iаьла, Эгиев Асхьаб, Эгиев Iумар, комплексни бригада бригадир Эгиев Исраил, гIишлошъераш Хашагульгов Тухан, Костоев Закре, Эгиев Iийса, Эгиев Iаьла.

С. ХАКИЕВА сурт.



ГОРОД ТОАЛУШ ЛАТТ

Ер ворхI-бархIлагIа шу да аз сай гIишлошъерий бригадаца МалгIабике болх бу. Сона гуш хувцалуш йоагIа тха къона город. Из дегIаккхувлараш, хозъераш, эргайоахараш тха кулгаша хьалъю башха гIишлош я.

Духхьал тха цхьан бригада укхаза хьалъяьй кхо бIаь гаргга йоккха а зIамига а объект. урагIа дахийтад дуккхазза вIаштIардаь нах чубаха цIенош.

ХIанз хьалдеш доахк тхо бIаь квартира йола цIенош. ДIадахача шера Iз гарга гIертача хана дIалолалаьдар оаха уж. Эггара шийлагIча хана йолла йийзар лард. ХIаьта а тIехьашка ца болаш къахьийгар тха болхлоша. ХIанз график гаьнна тIехьа йитай оаха.

Мишта вIаштIехьдаьлар тха йиллача ханал цхьа бутт хьалха дала? Хьалха санна ерриги лард цхьатарра йола а ца гIерташ цох цхьан оагIора ах еллар оаха: Из ловсар йоллаше а шоллагIча аханена бетон чуйотта йолайир. Из болх чакхбоаллаше а пенаш лоттIа мара ца дезаш хьалхагIа елла лард чIоагIъелар. Иштта ца хаддаш цхьа болх хургбола оагIув лехаш чакхйоахк оаха моллагIа гIишло. Нагахьа санна кирпишк йолцаш зисача штукатурни балхаш де долалу кхычахь дIадахе е тхоаш доахкача. Сона дагадагIац, из е вож материал хиннаяцар аьнна тха болхлой де хIама доацаш баьгIъ. ГIишлошъеча массахана а хул де хIама.

Сога массаза а хетт, мишта вIаштIехьдоал шун иштта сиха пенаш урагIахийта? Уха а ух тха гIишлой пенаш сиха урагIа. Ши норма ца еш мастерок Iойиллац тха каменщикаша. Из хIанал аьлча, тхона юкъе цаI вац эггара лакхера разряд йоацаш. Къахьегама овсарле айеча эггара чIоагIа накъа йоалар опыт, говзал я. Из тхога йолаш а я. ЦаI из да.

ШоллагIдале, хIаране ка ерг йолча мара болхлой дIхьа оттабац оаха. Тхона хов саьнашка мала вахийта веза, шаьрача мала оттаве веза, эша хIама хьатIая хьан дикагIа вIаштIехьдаргда. Вешта аьлча, дика йовз тхона тхоай болхлой оамал, говзал. Цу тIа тхох хIаравар шиъ — кхоъ смежни профессеш Iомаяь а ва. Масала, каменщик Корниенко Евгений шийи специальность 5-ча разрядага кхаччалца Iомаяь а ва, хIаьта дика арматурщики, штукатурщики а ва. Из санна вола саг болх боацаш вагIаргвий? Цхьаннахьа ца хилча шоллагIча, кхоалагIча балха участке къахьега моттиг хул цун. Иштта тайптайпара говзалаш йолаш ба тха бригадера Жигалина Люда цун мар Виктор, кхыбараш.

Дукха гIишлош я укхаза хьальеш латташ. Уж балхаш деш ба Болгарера баьхка гIишлошъераш, «укхаза баха нах, Грознера ена тха бригада а. Цхьа бувзам ба тха, социалистически яхь я тхона юкъе. Хьалхале тхога я, из оаха дIа а хецаргьяц. ХIанз хьалдеш латта цIенош ханал дуккха хьалха дIалургда оаха мехкдаьттахошта.

А. КУРИЦЫН,
МалгIабикерча «Грозпромстроя» треста участка бригада бригадир.

БАРКАЛ ШОАНА!

«Чечингсельстрой» треста ПМК-557 гIишлошъераша хоза совгIат кийчдаьд Гудермесски района Кади-юртарча берашта. ЦхьоалагIча сентябре денз кердача шозза вIаштIара яьча школе дешаргда цар. Цига я актовин спортивнии залаш, физически, химически, биологически, нохчий метта, литература, кхыйола кабинеташ, буфет.

ТIехьара отделочни балхаш деш ба гIишлошъераш. Укх денош эксплуатаце дIалургья из школа.

* * *

Дика дIайолаяьй МалгIабикерча кирпишкаш еча завода коллективо ийслагIа пятилетка. Соахк укх хана арахийца хинначул 1,5 миллион кирпишк дукхагIа арахийцай цо.

ШоллагIча квартале республика кирпикаш еза заводашта юкъе яьржача яхье шоллагIа моттиг яьккхай цу предприяте. Укх шера задани ханал хьалха кхоачашъяра тIагIертта къахьегаш ба кирпишкаш арахецараш.

* * *

Дунха эза шоай керда шозза вIаштIара яь универмаг Къаьнача АтагIарча наха. Йоккхача сийрдача хоза кийчъяьча тика чу шортта тоеараш, гIулакх деш бозаме продавецаш ба.

Доккха баркал оал цу тика тIа хIама эца мел веначо шоашта из совгIат даьча СМУ-5 гIишлошъерашта.

* * *

Старопромысловски района школаш - интернаташ кердача дешара шера кийчъяра тIехьара ремонтни балхаш деш ба СМУ-8 «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене ПМК-105 болхлой. Мохк аьгача хана хатараш хиннача школашта, кхыча зданешта ремонт ярал совгIа керда 1280 моттиг йола школаш хьалъеш я уж коллективаш. ЦхьоалагIча сентябре бераша дешаргдолаш из школа дIаяла лерхI гIишлошъераша.

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагI. 7 август, 1971 шу.

КАВКАЗСКИ ІАЬДАЛАГІА ТІАЭЦ МОСКВАС



ХЬалха латта тхьамка леладер

Ведана района Ленина цІерагІча колхозе хІара шера тхьамка дина хьувкьадеш хьайоагІа Алиева Зайнап. ДІадакача шера 0,4 гектара тІара цо чуийцар 15 центнер тхьамка. Деза паччахьалкхен совгІат Октябрьски революце орденнай цунна. Укх шера а Зайнапа лерхІ ше тІайица социалистически декхараш тІехкхоачашде.

СУРТА ТІА: З. Алиева.

МОСКВА, 5 августа. (Телефонаца). ХьатІаэттар из сатийса ди — Нурадилов Ханпаший цІерагІара Нохч-ГІалгІай драматически театр столицерча сцена тІа доала ди. ХьатІаэттар Іалаьмате дукха а хьеганза ца доалаш а къахьийгачул тІехьагІа, ховш ма дарра, цІенхаштта творчески экзамен яла езаш моттиг нийсъеннача хана хулаш долча тайпара чІоагтІа сахьувзадеш. Шоай керттера минот хьатІаоттарга хьежаш болча хана цІаккхя а ца баьча тайпара, дукхен тІагІерттан болх бир грозненски артисташа. ТІеххьара бежтокхаме репетицеш увттайора, ЗІамигача театра сцена тІа декорацеш вІашагІъехкар.

Еррига зал баьдъерзаьр. Цу боадонна юкъера хьахьозаш яцар Солцаев Мимолта цхьа оаз мара. Дух ца ховчоа тамашийна хетаргьяр цун репликаш: «ДІаяха морхаш!», «КІеззига лоаттае сердал!».

Эггара тІехьара спектакла сердалон партитура нийсъеш вар режиссер. Из болх бар, хІаьта сайрийна 7 сахьат дальча люстраш сийрдаяьлар зале, нах гулбелар ярусий ложашка, партерашка, балконашка, дІадоладелар цІей.

Дукха хьаьший бар зале: театральни критикаши художникаши, актераш а театральни общественноста, пресса, радио, телевидене викалаш а. Цига баьхкар театральни искусства института педагогаш, тІаккха, юххера а вай мехкахой. Спектакль дІайолаялале хьалхагІа сцена тІа баьлар хьаша-да везаш тІаэпаш бола москвичаши актераш-грозненцаши. Нохч-ГІалгІай драматически театра коллективага дег тІара моаршал хаьттар киноактера театра-студе керттерча режиссера Л. С. Рудника.

— Вай, столицерча театральни болхлой, тахан къаьстта цІей да, — аьлар цо. — Вай тахан тІаэц творчески, безаме, толамаш доаха, къона коллектив. Къона я ловзаш бараш шоаш ханна къона хиларах хинна ца Іеш, творчества чулоацама а, кердадараш лаха, дахканза долча ший наькъашка гІолла яха гІерташ хилара а. Цу хІамаша из дагахьа къоабалъяйт, дег тІара хоастаяйт, толамаш дахар ловш ловца бакха дог оттийт.

ГРОЗНЕНЦАШ— СТОЛИЧНИ СЦЕНА ТІА

Вай театра директора Хациев Лом-Іаьлас чІоагтІа сахьувзадора хІанз эггара хьалха грозненцаш столични сцена тІа боалаш хиларах а зрителашка моаршалеи дег тІарча баркалеи дешаш ала торо хиларах а.

— Тхо тахан имениникаш а цу цхьан ханна юха а тхоаех школьникаш а лоархІаш да, — йоахар Л-А. Хациева. — Москве выступлени яр моллагІча коллективана чІоагтІа сий долаш гІулакх да. ХІаьта тхона Іалаьмате доккха хІама да из. Столични сцена подмосткаш тІара тха дувпа деза хьалха баьхача тхоай даьй хиннача халача, бирсача вахарах, Нохч-ГІалгІайчен сийрдача таханарча денах. Укх башха-дикача зале выступлени е йиш хиларах тхоаш иразн долаш хет тхона. Тхоай выступленега хьажа бахкарах баркал оал оаха москвичаштен Москван хьаьшаштеи. Оаш ю терко тхона еза я, хІаьта тхо доттагІала мах бе ховш а да.

Дег тІара моаршал хеттар актерашка, зизаш телар царна. Цул тІехьагІа, тоха а денна, дІаделладелар доккха, деза занавес. ДІадоладелар «хы цІаккха а юхайоагІаргйоацачен даим вайца юсаргйолчен» ханех дола драматически дувцар. Театральни Москвас безаме тІайицар турпалча революционни заман наха хетаяь «Асланбек Шерипов» яха спектакль. Цкъа санна дуккхаза а чІоагтІа тІоараш дийттар зале.

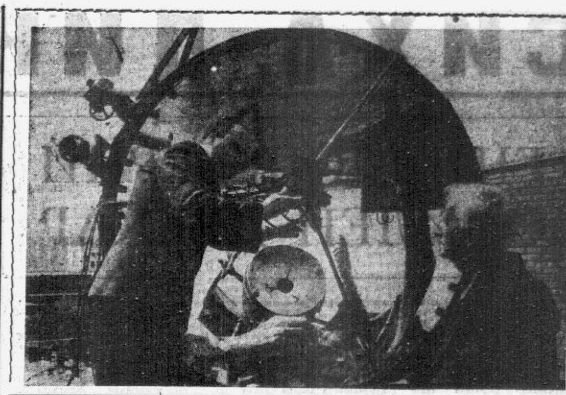
Представлени чакхъяьнначул тІехьагІа цу эггара хьалхарча балхах лаьца хоза дешаш дуккха а аьлар театрах СССР халкъа артиста С. А. Качаряна, критика, профессора Г. Н. Бояджиева. Бакъдар аьлча, спектакла тІа теркал ца деш дисача хІамаех а, кхоачам боацарех а яр дувца йиш-м. Вешта, цу хьакьехьара къамаьл тІехьагІа хургда: гастролаш чакхйоалача тІеххьарча деношка театра коллектив Еррисоюзни театральни обществе вІашагІкхетаргья театроведашцеи критикашцеи.

Юххера а ала дезаш да, Москвера гастролаш дІайолаярца Нурадилов Ханпаши цІерагІа театр дуккхача грозненцаша чІоагтІа даькъала дийца хилар. Ярославлера а ера телеграмма: «Са дукха дахаргаш! Вай лаьттая тІа эггара тоам болашагІа долча театрех цхьанне подмосткаш тІа бизза толам балба шун. Со шоах доккхал деш а дог гІоздаьнна а ва. МархІа дохк аз шо. Шун воша Эсамбаев Махьмуд».

Тахани кхоанеи столицерча зрителашта грозненцаша гойтаргья Бадуев СаІида язъяьча «ПаьтІамат» яхача пьесагІа оттаяь спектакль.

Л. КАЛИТА,
тха спецкор.

(1971 шера 6 августера «Грозненский рабочий»).



Ер сурт даьккхад Московски авиационни институте СССР Паччахьалкхен преме лауреата, Іилман техника заслуженни дейтела, технически Іилмай доктора профессора А. В. Квасникова инициативагІа хьалъяьча маьлхен лучистни энерге лабораторе.

Укхаза хьераашта юкъе я маьлха энергех электрически энерги ю, дукхагІча даькъе электропередачашта гаьна йолча моттигашка, — масала, мехка яьсалени ах яьсалени районашка болх бара лаьрхІа долча электромоторашта бытовой прибораштея ток яла могаргдола йоккха йоацача мощноста установкаш. Тохкаш я тепловой энергех электрически энерги яккхара масседх способ. Къаьстта аьлча, тохкаш я электрогенератор кхестаеча поршневой машинашара вариант: гелиевой поршневой двигатела. Лабораторе хьалый йиш хулийтача параболически концентратора фокусе маьлха йІовхал тІаэца лаьрхІа бола головка могабаьб Іилмахоша цу двигатела. Лбораторе хьалый йІовхала зІанараша оттаеча лакхача температурашка тохкамаш дара эша уникальни опытни установкаш.

СУРТА ТІА шоана гу профессор А. В. Квасникова лабораторе кулгалхо технически Іилмай кандидат О. И. Кудрин маьлха зІанараш йоагІа сиха лела концентратор йолча установке эксперимент е кийчлуш.

С. ПРЕОБРАЖЕНСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Тахани кхоанеи хургда

7 август

В. И. Ленина цІерагІара Майда. 19.00. Грозненски гарнизона духовой оркестра концерт. 20.00. Хроникально - документальни фильмаш хьувкхаргда.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 9.00. Хьадийллад «Малышок» яха берий кинотеатр. 18.00. Дворецa парк. Духовой оркестра концерт. 20.00. Зелени театр. Кинолекторий. «Хозлений дунен чу» яха документальни фильм хьокхаргда. 19.00. «Александр Блокаца вІашагІкхетар» яха литературни сайре. 20.30. Экран дукхаезарий клуб. «Майра пхиъ» яха фильм хьокхаргда. 20.00. Дворецa парк. Ашараш лехх «Юнцы» яхача вокально - инструментальни оркестро.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 17.00. Ахкан беш. «Дуненна — машар» яха багах дувца журнал.

С. М. Кирова цІерагІара химиний культура Дворец. 15.00. Берий фаьлгаш дувца Іуйре. Художественни самодеятельносте дакъа лоацарий концерт. 18.00 «Орленок» яха берий майда. «Золушка» яха фаьлг.

С. М. Кирова цІерагІара культурам салоІен парк. 18.30. Зелени театр. «Зимнена яьча штурмагара космоса еча штурмага кхачалца» яха тематически сайре. Граждански Дай-мехкен тІемашка дакъа лаьцарий, къахьега турпалий, сигаленаш караерзаьрий выступленеш. 19.30. Къонача вокально - инструментальни ансамбла концерт. Халхарий майда. Кагирхоша салоІа сайре. Болх беш я кинолектори, читальни павильон, беррига нах лела майда, аттракцион.

8 август

В. И. Ленина цІерагІара Майда. 18.00. Концерт. (грамзапись). 20.00. Хроникально - документальни фильмаш хьувкхаргда.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. Кинозал. «Революце кхелларaш» яха кинофестиваль. Художественни фильмаш: 9.00. «Чрезвычайни комиссар». 11.00. «Татьяна ди». 19.00. Зелени театр. Ширанден лекторий. «XXIV съездо — зуламашцеи общественни порядок телхаярашцеи лоаттабу къовсам чІоагІбара хьакъехьа». 20.30. Экран дукхаезарий клуб. «Майра пхиъ» яха фильм хьокхаргда. 20.00. Дворецa парк. Ашараш лехх «Юнцы» яхача вокально - инструментальни ансамбло. 18.00. Дворецa парк. Духовой оркестра концерт.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 17.30. Ахкан беш. «Вай городаш тоалургья» яха тематически кино хьокхаргда.

С. М. Кирова цІерагІара культурам салоІен парк. 10.00. Чарахьий жІалеш гойтар. 11.00, 17.00. Дуккхача наьха майда. Ловзараш, конкурсаш, аттракционаш. 17.00. Закрыти театр. «Зиза даккха, са мохк» яха самодеятельни искусства фестиваль. МалгІабика района художественни самодеятельноста коллектива концерт.

БАЬЦАДААРАШ—КЪАХЬЕГАМХОЙ ИСТОЛА ТІА

Укх тІеххьарча шерашка лакха хьувкъам кхебе вІаштІехьдалацар тха колхоза баьцадaараш леладерий. Лоалаха далача боахамий маьттаел вогІа дац тхаларап, баьцадаарашта тоха хий да, даде а, хьувкъам лохагІа хулар. Масала, дІадахача шера хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 143 центнер помидораш мара чуэцанзар, хох— 30 центнер, хІаьта кабуц, нарсаш чуэцара планаш халла мара кхоачашъянзар. Цхьабакъда цхьайолча звеношa баьцадаарий лакха хьувкъам кхебора. Цун бахьанаш гучадаьхар оаха. Уж дар ханнахьа культураш дІа ца ер, царна эшаш дола гІулакх ца дар.

Гучадаьлар цхьаькха кхоачам боацар а. Еррига баьцадаарий культураш лелаеш цхьа бригада яр колхозе, хІаьта уж 160 гектара тІа кхее чІоагІа хала дар. Массанахьа дІакхачацар цун бригадир. Цудухьа колхоза правлене лаьрхІар укх шера пхьан бригадана меттел кхоъ бригада вІашагІйолла. ХІаьта управленчески аппарат шерлургйоацаш оаха лаьрхІар учетчикаш дІа а баьха цар декхар бригадирашта дІатІа дилла.

ХІара кердача бригадана дІаделар 55—60 гектар лаьтта. хІаьта царна кулгалде хьожабир шоай гІулакх дика довзаш бола Умаев Яхъья. Ачханов Іаьла, Асаев Сидек. Баьцадаараш леладерий звенош вІашагІъехкачул тІехьагІа, оаха лаьрхІар: хІара бригаде цхьацца механизированни звено хилийта. Царна кулгалде оттабир опыт йола механизатораш Абубакаров Махьмад, Ибрагимов Дойча, Берсанукаев Ихван.

Пох лаьнна беркат хІанале гуш да. Ханнахьа дІадийра баьцадаараш, царна де доагІаш дола гІулакх дир, оасар котдалийтанзар.

Миштта вІаштІехьдаьхар оаха уж балхаш?

Еррига бригадаш хІанз хьувкъам чуэцаш я. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 220 центнер хьалха хьайоала кабуц чуенай, хІаьта тІехьа хьайоала кабуц — 350 центнер. Помидораш а хиннай дика — хІара гектара тІара 250 центнер чуэц уж. Дика хьийкъай нарсаш а, хІанале 100 тонн совгІа ехкай уж паччахьалкхенга.

Уж деррига толамаш доахараш тха сий дола къахьегамхой ба. Шоай балха норма кхоачаш ца еш цхьакха а вац царна юкъе. ХІаьта а Баталова Хабикай, Элхаева Кулсума, Элдукаева Асета, Баматгиреева Зарай цІераш яха безам ба са. Уж ба социалистически яхье хьалха латтараш, кхычарна хьокхам телараш.

Аз дийцача тайпара дика хьувкъам кхебаьб колхоза баьцадаараш леладераша. Бакъда, хьувкъам чуэцаш дукха зе хила мегаш да колхоза. ДукхагІа дола баьцадаараш керттерча даькъе ящикашка транспортировка е езаш да. Дале а тхона цу гІулакха хьаеннараш 1500 ящик мара яц. ХІаьта ардакхагІа хьаль ящикаш сиха йох. Цудухьа дІадахача шерашка санна кхай тІа баьцадаарий гувнаш де дезаш хул тхо. Пох зе хул боахама а, бахача наха а.

А. ТИЩЕНКО.
Сунженски района Ленина цІерагІча колхоза агроном.

Доазол дехьара

Къахьегама Итали эгІазъяхар

РИМ, 5 август. (ТАСС). Фашиста — лаьттан даь карагІа профсоюзни активист Эрнесто Каттани Кампогалльяно яхача моттиге (Моденанз юхе) валар бахьан дола эгІазъяхан халахетар хиннея къахьегама Итали.

Мехка дуккха политически, профсоюзни общественни организацеша кхохкаденна хьал оттадара шоай бокъонаш бахьан Итале юрта боахама къахьегамхоша лоаттабу къовсам тоІабара тІадерзадаь лаьттан даьша леладу провокацинни гІулакхаш чІоагтІа харцахьара хІама да аьнна хьакхайкадаьд.

Цар заявленеш тІа, къаьстта аьлча, белгалдоакх, шоай доалахьарча рузкъах бовлар кхераш шоай цаІаш мара боцача союзникашкара — неофашисташкара новкъостал дехаш ба бокххий аграреш, лакхлуш бола къахьегамхой къовсам кхерамеи нах боабарцеи юхатоха гІерташ.

Итале йоккхача кхаь профсоюзни объединене—къахегама еррига юкъарча итальянски конфедераце, къахьегамхой профсоюзий итальянски конфедераце, къахьегама итальянски союза цхьана яьча заявлене тІа дІакхайкадаьд Итале болхлой класс мехка кхачка къахьегарашца йизза барт — цхьоагІо йолаш хилар, берригача къахьегамхой забастовочни къовсам кхы а чІоагІагІа хьаллоаттабара, лаьттан даьша леладеча провокацинни гІулакхаштеи хІамаштеи духьал фийла хилара тІа а хьех.

КИНШАСЕ НАХ ЛУВЦАР

ПАРИЖ, 5 август. (ТАСС). Киншасера беча хоамах, Конго демократически республике июнь бетта Лованиум институте студенташ хьайначул тІехьагІа дІахо а нах лувцаш ба. Президента Мобутус яьча решенегІа йилла ха йоацаш дІакъайллаяр институт, хІаьта беррига студенташ салталла дІабеннабар. Касттлашка Киншасе судебни процесс хургья аьнна хьаккхайкадаьд. Суде дош дувцаш хургба хьалха хинна студенташ меттел, кхерамзлен служба яхачох, «Кхаь заговора» юкъе дакъа лоацаш хиннараш а. Дош дувцараштa юкъе ва укх шера январь бетта президента Мобутус амнистегІа мукъавалийта студент а. Верригa а суда хьалхашка оттавезар шоазткъе итт гаргга саг ва, уж берригаш хинна Іац, хІана аьлча дІахо наха духьежаши нах лувцаши ба. Къаьстта аьлча, халкъашта юкъе машари доттагІали хилара тІехьа лоаттабеча къовсама конголезски лита беррига кулгалхой лийцаб.

НИКСОНА ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ВАШИНГТОН, 5 август. (ТАСС). США президента Р. Никсона КІайча цІагІа пресс-конференце аьлар ше Пекине гІоргвола ха къоастаергья укх гарггарча шийн кхаь бетта. Цо хоам бир цига волаш шийца паччахьалкхен секретарь У. Роджерси къаман кхерамзлен хьакъехьара лаьрххІа вола гІонча Г. Киссинджери воагІаргхилара.

Никсона яхачох, китайски кулгалхошца цун хургдолча къамьлаша вьетнамски тІом сихха дІабоаккхаргболаш хІама дергдац. Президента мукІарло дир Парижерча переговорашка РЮВ ВРП маьршача предложенешта жоп далар тІехьатетташ хилара критика яра. Цо шозлагІа а хоам бе тиганзар Къулбехьен Вьетнама ханна йолча Революцинни правительствас оттаьча Вьетнамера дош машаре къоастадара хьакъехьарча ворхІ пункта США-с жоп лургдолча ханах.

Социализма мехкашка

РЕВОЛЮЦИ ЛОРАЯРА КОМИТЕТАШ

ГАВАНА. Кубе керда общество хьалъеча боккха лоархІам болаш я революци лораяра комитеташ—мехка эггара дуккхагІа нах юкъеболa, 3,2 миллион совгІа саг вІашагІтоха организаци.

Шийн керттера гІулакх кхоачашдарца — революцена карагІдаьннараш лораларца комитеташа хьинаре дакъа лоац къахьегама овсарле лакхъяра, къахьегама нормаш кхоачашъяра, производственни дисциплина цІенхаштта лелаяра, бахача наьха культурно-образовательни боарам лакхбара, мохк дегІаахара боахама планаш кхоачашъяра тІехьа лоаттабеча къовсама юкъе.

Доккха дакъа лаьцар революци лораяра комитеташа дешар ца хар дІадаккхара кампанева юкъе, юртбоахама балхий городской реформа цакхйсаккхача, дуккхача наьха спорт дегІайоалаеча.

БУДАПЕШТ. Венгерски халкъа Советски Союзаца дола доккха, цІенча дег тІара доттагІал хьахьокхаш да халкъа Венгре къахьегамхой венгеро - советски доттагІлен Общества коллективни членалла бувлаш хилар. Цу болама инициатораш а хинна вІаттар Ленина цІерагІча Диошдьерски металлургически комбината къахьегамхой. Советски Эскаро Венгри мукъаьккха 26 шу кхоачаш цар хьакхайкалир Общества коллективни членаш хила безам болаш шоаш хилар.

ХІара денна цахаддаш Будапеште венгеро - советски доттагІен Общества правлене адресагІа письмош ух къахьегамхошкара советский венгерскии халкъашта юкъера вежарашха дола доттагІал дІахо а чІоагІдара юкъе хьинаре дакъа лаца чІоагІа лоаш.

УЛАН-БАТОР. 5 августе хьайиллар укхаза монгольскии советскии кагирхой йиъларІа фестиваль. Из чакхъяргья шин мехка къонача тІехьен вежарашха дола традиционни доттагІали массе а оагІорахьара вІаши леладу гІулакхаши дІахо а чІоагІдареи дегІадоаладареи девизагІа, аьлар пресс-конференце фестиваль даяхьара оргкомитета председатела, кагирхой Монгольски революционни союза ЦК Хьалхарча секретара Ч. Цурэвжава.

Фестиваль йолча деношка тайп-тайпара а безаме а мероприятеш е лерхІ. Уж я МНР столица майдашкеи стадионашкеи ергйола дуккхача наха дакъа лоцa митингаш, манифестацеш, «Найрамдал — дружба» яхача клубе вІашагІкхетараш, артистий концерташ, монгольскии советскии кинофильмай кІира, къоначa художникий произведеней выставка.

ВЕЛОСИПЕДА ТІА ХАЙНА ИНДЕ ВАХАР

БОНН, 5 август. (ТАСС). Студент Петер Штренгер Малхбузен Германе Фульди яхача городера велосипедаца Инде ваха араваьнна. Цо бергбола никъ 13 эзар километр совгІа бІаьха ба. Из никъ бархІ бетта баь баккха лерхІ Штренгара. Из эггара хьалха сойца моттиг Белград хургья. ТІехьатІайоагІа этапаш Стамбул, Багдад, Тегеран, Кабул, Равалпинди, Дели хургья.



Помещикашкара хьаяьха имениеш ахархошта дІахо а дІалуш я Перуански правительство. Шу хьалха аграрни реформа яьяр мехка. Цу хана деиз ах миллион гаргга болча ахархошка кхаьчад кхаь миллионал совгІа гектар лаьтта.

СУРТА ТІА: дІакхайкадеш да кхы цхьаькха а юртбоахама кооператив вІашагІйоллилга

ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара гІаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гІолла 28—33, Грозне 29—31 градус йІовхал йолаш хила а тарлу. ДІахорча шин дени шин буси хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагІча даькъе йоачан а йоацаш, къулба-малхбоалехьара гІаьххьача боараме, цкъаза къилбаседехьара чІоагтІа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсанна 15—20, деношка 27—32 градус йІовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ЮРТАШКАРЧА ГІИШЛОШЪЕРАШТА

«Роскоопторгоборудование» яхача треста пермски экспериментально-механически заводо воронежски кооператорашта дІаяхьийтай автомобильни вагончикий-бытовикий хьалхара парти. Нах бахача моттигашкара гаьнна дІа а баха объекташ хьалъеш болча гІишлошъерашта лаьрхІа я уж.

Комфортабельни салона чура че - 13 квадратни метр. Чура хьаштдале чуІе а, красни уголок е а, салоІа цІа де а, административни помещени е а йиш йолаш кийчъяь я уж.

Вагона къаьсттача оагІилга чу белгалъяьй микрокотельнена е электрокалорифера лаьрхІа моттиг. Цо йиш хулийт вагончикех мехка моллагІча климатически зоне бІарччача шера пайда эца.

Пермь.

(ТАСС корр.).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгІа

7 август.
ТЕЛЕВИДЕНИ

13.15 — Передачай программа. 13.20 — Дешархошта, «Щит и меч» яха художественни фильм. (шоллагІа сери). 15.05 — Кинонаькъахой клуб. 16.00 — ГІишлошъечун Денга. 16.30 — ГІишлошъерашта дола концерт. 17.00 — Футболах йола СССР кубок. 17.45 — Дунен халкашта юкъера обзарени (нохчий меттала). 18.00 — Футбол. 18.45 — Документальни фильма кинозал. 19.30 — Шоана, бераш. 19.50 — «ЦІаькхазза безамах» яха художественни фильм. 21.25 — Передачай программе. 21.30 — «Сага о форсайтах». телевизионни художественни дукха серийни фильма премьера. «Флера сурт». 25-гІа сери. 22.25 — Музыкальни орбита тІа. «Илли доах Эдита Пьеха» яха фильм-концерт.

РАДИО

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала) 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненски рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Къонал» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — «Нохч-гІалгІай ашараш дІайовзийтаргья вай» яхача циклацара передача (эрсий меттала). 16.00 — Литературни передача (гІалгІай меттала). 16.20 — «Халкъа тІахьожам болх беш ба» (эрсий меттала). 16.40 — «СалоІа сайре» яха передача (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск. 18.45 — Москва.

8 август.
ТЕЛЕВИДЕНИ

12.20 — Передачай программа. 12.25 — Къона ленинец. 13.00 — Дешархошта. «Щит и меч» яха художественни фильм (кхоалагІа» сери). 14.15 — ГІишлош хьалъяра гІулакхашта вола СССР Министрий Совета председатела заместитела. СССР Министрий Совета Паччахьалкхен Комитета председатела Новикова къамаьл. 14.30 — Телевизионни документальни фильм. 14.50—Дешархошта. «Щит и меч» яха художественни фильм (4-гІа сери). 16.05 — «Советски общества социально политически дегІаяр» яха беседа (нохчий меттала). 16.20 — «Знаниe» яха Іилман - популярни кинопрограмма. 17.20 — Хоале, са республика. Халкъа творчества телевизионни фестиваль. МалгІабика район. 18.05 — «Шера кхо ча» яха художественни фильм. 19.35 — Передачай программа. 19.40 — ГІишлошъярхой шоана дола концерт. 21.00 — «Ха» Информационни программа. 21.30 — «Сага о форсайтах». телевизионни художественни дукха серийни фильма премьера. ГІоргІажий илли». 26-гІа сери.

РАДИО
ГІишлошъечун Ди

6.30 — «Лаьттара лер» (эрсий меттала). 6.40 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.40 — Москва. 8.15 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 8.30 — Шоана дукхезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.10 — «СалоІа минуташ» яха радиокомпозиц (нохчий меттала) 15.40 — Массанахьа дика нах ба (эрсий меттала). 15.55 — ГІишлошъерашта дола концерт. (эрсий меттала). 16.25 — «ГІишлош хьалъе а лаха а вайна илле новкъостал ду» яха радиокомпозици (гІалгІай меттала). 16.45 — «Къона тІехье» (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.30 — Полпред Афуша сурт дуллаш вахара Мальсагова повестацара дакъа (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС; г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш; редактора — 3-44-96; редактора зам —3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурай, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05164. Заказ № 7505.